

Providing risk disclosure pattern in financial reporting

Davod Akbari¹, Mohammad Mahmoodi², Seyed Yousef Ahadi Serkani³

Received: 08/08/2024

Accepted: 25/01/2025

Extended Abstract

Introduction

Risk disclosure is vital for informed decision-making, as it ensures that stakeholders are aware of threats and opportunities affecting a firm's future (Miihkinen, 2013). Recent global shocks – notably the 2007–2009 financial crisis, the European debt crisis, subsequent recessions, and the COVID-19 pandemic – have underscored deficiencies in how companies identify, monitor, and communicate risk. These events have revealed gaps in systematic risk monitoring and reporting, spurring regulators and standard-setters worldwide to demand more transparent disclosure practices. For example, the *Reform and Act, (2010)* in the U.S. requires major financial firms to establish board-level risk committees to oversee risk assessment and disclosure. In general, prior research indicates that explicit discussion of risk has become an integral part of annual disclosures, providing increased transparency and investor confidence in developed markets. Nonetheless, many studies note that firms in both emerging and developed economies often disclose minimal risk information – just enough to comply with regulations or legitimacy expectations – leaving stakeholders concerned about remaining blind spots. Indeed, Oliveira *et al.* (2011) observe ongoing issues with inadequate risk reporting and incomplete transparency, especially in emerging markets. Motivated by these gaps and Iran's volatile emerging capital market context, the present study seeks to develop a comprehensive model (pattern) for risk disclosure in financial reporting of Tehran Stock Exchange companies, thereby providing a practical analytical tool to help managers, investors, and regulators identify and communicate risk more effectively.

---

1. Department of Accounting, Fi.C., Islamic Azad University, Firouzkooh, Iran.

2. Department of Accounting, Fi.C., Islamic Azad University, Firouzkooh, Iran; (Corresponding Author).
mahmoodi_1978@yahoo.com

3. Department of Accounting, Fi.C., Islamic Azad University, Firouzkooh, Iran.

How to cite this paper: Akbari, D., Mahmoodi, M., & Ahadi Serkani, S. Y. (2025). Providing a risk disclosure pattern in financial reporting. *Advances in Finance and Investment*, 6(3), 67-104. [In Persian]

 <https://doi.org/10.71729/afi.2025.1128578>

Literature Review

A growing literature has examined risk disclosure in corporate reports. Early studies (Linsley and Shrives, 2006; Linsley and Lawrence, 2007; Abraham and Cox, 2007; Hasan *et al.*, 2008) find that risk information in annual reports tends to be limited in scope and quantity. These authors note that firms often provide only the minimum risk detail required by law or driven by legitimacy motives. Linsley and Shrives (2006) also highlight a fundamental challenge in risk reporting: the ambiguity of the term risk, which generally refers to the distribution of future outcomes – an inherently uncertain distribution that cannot be known with certainty. For instance, Cambridge and Oxford dictionaries define risk simply as the possibility of something bad happening, while Dobler (2008) treats any information related to that uncertain distribution as risk information.

Other researchers have explored determinants of risk disclosure. Several studies (Beasley *et al.*, 2008; Pagach and Warr, 2007) find that firms facing high earnings volatility or financial distress are more likely to adopt enterprise risk management¹ and to disclose financial risks. Aliabadi *et al.* (2013) report that implementing enterprise risk management tends to reduce managerial risk-taking and improves risk disclosure processes. However, such evidence mainly comes from developed markets; empirical studies on risk disclosure in emerging economies remain scarce. Al-Maghzom *et al.* (2016) show that many firms aim to provide sufficient risk information to meet stakeholder demands, yet concerns about inadequate disclosure persist (Oliveira *et al.*, 2011).

Methodologically, most prior work on risk disclosure has been quantitative or content-analytic, focusing on disclosure metrics, the quality of risk narratives, and voluntary versus mandatory disclosures (Abraham and Cox, 2007; Oliveira *et al.*, 2011; Rajab and Handley Schachler, 2009). For example, Abraham and Cox (2007) and Amran *et al.* (2008) examine how companies report various risk categories, while Lajili and Zéghal (2005) and Mohobbot (2005) explore risk content in narratives. Overall, the literature generally finds that companies use risk disclosure to signal compliance with regulations or to bolster their legitimacy, but often only with minimal detail.

Ibrahim and Hussainey (2019) emphasize that the controversial and complex nature of risk reporting regulations has generated a rich scholarly debate about what should be disclosed. They argue that focusing disclosure only on adverse outcomes can be misleading, as true risk encompasses both potential losses and gains. Other studies (Hassan and Marston, 2019; Solomon *et al.*, 2000) note that annual reports alone may be insufficient for full transparency, suggesting the need for interim reports or alternative channels to convey timely risk information. In sum, the theoretical framing of this study builds on stakeholder and legitimacy perspectives: firms disclose risk information to meet the informational needs of investors, regulators, and other users, but this disclosure is influenced by

---

1. enterprise risk management (ERM)

contextual factors (market development, regulations, culture). By integrating these strands, the current research seeks to address the gap in multi-dimensional, qualitative models of risk disclosure – especially in emerging markets – that existing literature has not directly confronted.

Research Methodology

This study adopts an exploratory, qualitative approach to build an inductive model of risk disclosure. In combining grounded theory with document analysis, the researchers employed a Delphi-like iterative process. First, they conducted in-depth, semi-structured interviews with financial and accounting experts to capture their insights on risk disclosure. Participants were selected via purposive snowball sampling, targeting professionals with extensive experience in finance, accounting, auditing, and regulatory roles. In total 11 experts were interviewed (9 initially, plus 2 more to ensure diversity), at which point the researchers judged that theoretical saturation had been reached. The interviewees included academics, auditors, and industry practitioners with long tenures, as shown in the profile table [Table \(2\)](#) of the article.

To complement the interviews, the study also involved extensive document analysis. The researchers reviewed relevant financial reporting standards, regulatory guidelines, and prior empirical studies on risk disclosure to ground their findings in existing knowledge. In sum, data were gathered through expert interviews and secondary documentation, forming a rich qualitative dataset.

For data analysis, the grounded theory method was explicitly applied. After transcribing the interviews, the authors performed open coding to identify meaningful concepts in the responses. Then, through axial coding, these concepts were grouped into higher-level categories. Finally, selective coding was used to integrate these categories around a core phenomenon. The article explains that coding followed the classical three-stage grounded theory process: open coding to discover concepts, axial coding to relate categories (identifying conditions, context, strategies, and consequences), and selective coding to synthesize a central framework. For example, initially separate codes such as risk assessment, risk identification, and risk management were continuously compared and then subsumed under the single label risk management through higher-level abstraction. This iterative coding produced nine main categories (or themes) that capture the dimensions of risk disclosure in financial reports. The coding process was facilitated by multiple rounds of expert review to validate the emerging model structure.

Results

The qualitative analysis yielded a comprehensive taxonomy of factors influencing risk disclosure, which were integrated into a theoretical model (see [Figuer \(10\)](#) of the article). In total, nine major categories (themes) of factors were identified: Environmental factors, Social factors, Regulatory and Legal factors, Accounting and Audit factors, Risk-related factors, Disclosure-related factors, Organizational

factors, Educational factors, and Standards-related factors. These nine themes encompass a broad range of influences on how risks are disclosed.

Crucially, the categories were positioned into the grounded theory paradigm as follows. Environmental (market conditions, geopolitical risks, natural disasters) and Social factors (culture, corporate social responsibility practices) emerged as intervening or contextual conditions that facilitate or constrain disclosure strategies. Regulatory and Legal factors, Accounting and Audit factors, and Standards-related factors were identified as causal conditions that give rise to risk disclosure practices. For instance, events such as regulatory reforms or auditing requirements create the situations that compel firms to engage in risk reporting. Educational factors (management's financial literacy, awareness of risk concepts) were classified as contextual conditions influencing how strategies are implemented.

Among the categories, Risk-related factors themselves constitute the central phenomenon of the model. This central core reflects the firm's actual risk profile (magnitude of risk exposures, volatility, types of risk) around which disclosure decisions revolve. Correspondingly, Organizational factors (such as corporate governance practices, internal controls, managerial attitudes) were seen as action, interaction strategies that stem from the central phenomenon. In other words, organizational responses (like forming a risk committee or adopting ERM procedures) arise because of the firm's risk environment.

Finally, Disclosure-related factors were treated as the consequences or outcomes of the model. These include the actual risk reporting choices, such as the breadth and depth of information disclosed, the methods of communication, and the timing of risk reporting. The experts' input suggested that improvements in any of the antecedent categories (stronger regulations, better education, supportive environment) would lead to more comprehensive risk disclosures as captured by this outcome category. In summary, the model weaves together these elements: regulatory, accounting, and standard-setting drivers (causes) shape how organizations (strategies) disclose risk in a given cultural and market context (intervening, background factors), with the level of disclosure (outcome) reflecting the firm's underlying risk profile (central phenomenon).

Discussion and Conclusion

The findings have important implications for multiple stakeholder groups. First, the breadth of factors identified – environmental, social, educational, auditing, accounting, risk-specific, disclosure-process, standards, organizational, and regulatory, legal – highlights that risk disclosure is not merely a checkbox exercise but a systemic process tied to many dimensions of reporting quality. In particular, the study underscores that enhanced risk disclosure contributes directly to key qualitative characteristics of financial reporting such as transparency, validity, and fairness. For instance, experts in the study noted that environmental factors (like economic stability or political climate) strongly affect the transparency of

financial reports; likewise, robust auditing and accounting systems were cited as vital for ensuring the accuracy of disclosed figures; and management training, education was linked to fairness in how information is distributed among stakeholders.

These relationships suggest that improvements in risk disclosure can yield tangible benefits: higher-quality financial reports, better informed investors, and more trust in corporate communications. The authors conclude that each category of factors has a positive, significant effect on report quality. For example, strengthening environmental risk assessment improves overall transparency, while elevating audit quality boosts report validity. Even organizational culture and manager education showed positive links with equity and fairness in disclosure.

Practically, this model provides guidance for companies and regulators. Managers and boards can use it to identify which areas (legal compliance, staff training, CSR practices) to target in order to enhance risk reporting. Auditors and standard-setters can refer to the model when evaluating or prescribing disclosure practices. Specifically, the study suggests that regulators and supervisory bodies could develop or update disclosure guidelines to cover not only financial risks but also related environmental, social, and organizational influences. As the authors note, the results can aid regulators in drafting risk-disclosure regulations and enable firms to benchmark and improve their risk reports. In turn, investors and other stakeholders benefit from increased awareness of a company's risk status and from more transparent, consistent reporting that supports better decision-making. This research makes several contributions. It develops the first empirically grounded pattern for financial risk disclosure tailored to an emerging market context, thereby filling a gap in the literature. By combining qualitative interviews and document analysis, it captures nuanced insights that quantitative studies may miss. The resulting model elaborates how diverse factors – from macro-environmental and social conditions to firm-level governance and standards – interact in shaping risk disclosure. This extends theoretical understanding by integrating multiple dimensions (causal, contextual, strategic, intervening, and consequential) into one coherent framework, as opposed to prior fragmented approaches. The study also informs practice by suggesting a comprehensive set of disclosure drivers that can serve as a basis for evaluating and improving corporate reports. Notably, it contributes to the sparse literature on risk reporting in emerging economies and supports the development of a risk disclosure index aligned with accounting standards and legal requirements.

Future work should build on this model in several ways. One important direction is to examine the interplay and coordination among the identified factors: for example, how regulatory reforms and corporate governance jointly influence disclosure quality, or how social expectations modulate the effect of audit quality. Empirical testing of the model in other emerging markets or with larger samples could validate and refine it. The authors explicitly suggest paying attention to the

effective interaction and alignment of these factors within organizations to further enhance reporting performance. Addressing the study's limitations (such as expanding the sample and contexts beyond Iran) would also strengthen generalizability. Overall, implementing and extending this risk-disclosure pattern holds promise for improving transparency, investor trust, and decision-usefulness of financial reports, particularly in emerging market settings where enhanced risk communication is most needed.

Conflict of Interest

The authors of this article declared no conflict of interest regarding the authorship or publication of this article.

Keywords: Emerging Markets, Financial Reporting, Grounded Theory, Qualitative Research, Risk Disclosure

JEL Classification: G32, G34, M41.

پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری

سال ششم، پاییز ۱۴۰۴ - شماره ۳

صفحات ۶۷-۱۰۴

نوع مقاله: پژوهشی

ارائه الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی

داود اکبری^۱، محمد محمودی^۲، سید یوسف احدی سرکانی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۶

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی می‌باشد و در تلاش است با ترکیب روش‌های پژوهش کیفی با استفاده از رویکرد نظریه‌پردازی زمینه بنیان و تجزیه و تحلیل اسناد و مدارک، به تبیین الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی بپردازد.

روش‌شناسی پژوهش: این پژوهش در زمره پژوهش‌های ترکیبی و از نوع اکتشافی بوده که به‌صورت کیفی اجرا گردید. جامعه آماری پژوهش خبرگان با تخصص مالی و حسابداری بودند که با توجه به هدف پژوهش، از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی یا زنجیره‌ای برای مصاحبه انتخاب شده‌اند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش بیانگر این است که مفاهیم و مضامین نهایی پژوهش شامل عوامل اجتماعی، محیطی، نظارتی و قانون‌گذاری، عوامل مربوط به ریسک، حسابداری و حسابرسی، عوامل مربوط به افشا، عوامل سازمانی و آموزشی و عوامل مربوط به استانداردها هستند. عوامل محیطی و اجتماعی به‌عنوان عوامل مداخله‌گر در نظر گرفته شده‌اند. عوامل نظارتی و قانونی، عوامل مربوط به حسابداری و حسابرسی و همچنین عوامل مربوط به استانداردها، به‌عنوان عوامل علی در نظر گرفته شده‌اند. عوامل آموزشی، به‌عنوان عوامل زمینه‌ای در نظر گرفته شده‌اند.

اصالت / ارزش افزوده علمی: این نتایج می‌توانند به مدیران، حسابرسان، پژوهش‌گران و سایر ذی‌نفعان کمک کنند تا بهترین استراتژی‌ها و راهکارهای مدیریت ریسک و بهبود گزارش‌دهی مالی را تدوین کرده و به سازمان‌ها در مسیر بهبودپذیری مستمر کمک نمایند همچنین توسعه شاخص افشای ریسک بر اساس معیارهای افشای ریسک مالی در پرتو استانداردهای گزارش‌گری، الزامات حرفه‌ای، پژوهش‌ها گذشته و چارچوب قانونی را در پی دارد.

کلیدواژه‌ها: افشای ریسک، بازارهای نوظهور، پژوهش کیفی، گزارش‌گری مالی، نظریه داده‌بنیاد.

طبقه‌بندی موضوعی: G32, G34, M41.

۱. گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران.

۲. گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران. (نویسنده مسئول). mahmoodi_1978@yahoo.com

۳. گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران.

استناد: اکبری، داود؛ محمودی، محمد؛ احدی سرکانی، سید یوسف. (۱۴۰۴). ارائه الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی. پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری،

۳(۹)، ۶۷-۱۰۴

۱- مقدمه

افشای ریسک، اطلاعاتی است که ریسک‌های اصلی شرکت و تاثیر اقتصادی مورد انتظارشان بر عملکرد کنونی و آتی‌شان را توصیف می‌کند (Miihkinen, 2013). بحران‌های مالی جهانی ۲۰۰۷-۲۰۰۹ نگرانی‌ها در مورد ریسک‌پذیری تهاجمی شرکت‌های سهام عام، پژوهش‌ها علاقمند به مدیریت ریسک و افشا در سراسر دنیا را افزایش داده است و موجب اصلاحات نظارتی از سوی سازمان‌های دولتی مختلف و تعیین‌کنندگان استانداردهای حسابداری شده است (Dobler, 2008; Rezaee, 2016). پژوهش‌ها پیشین (Linsley and Shrivess, 2006; Abraham and Cox, 2007; Linsley and Lawrence, 2007; Hasan et al., 2008) نشان می‌دهد که افشای ریسک شرکت تبدیل به بخش اصلی افشای کسب و کار شده است، چون شفافیت بیش‌تری ارائه می‌دهد و اطمینان سرمایه‌گذار را در زمینه کشورها و بازارهای توسعه یافته افزایش می‌دهد. قانون داد - فرانک^۱ سال ۲۰۱۰، موسسات مالی بزرگ در ایالات متحده را ملزم به داشتن یک کمیته ریسک در سطح هیئت مدیره می‌کند که بر ارزیابی، مدیریت و افشای ریسک‌های مالی نظارت داشته باشد (Reform and Act, 2010). علی‌آبادی و همکاران (Aliabadi et al., 2013) در می‌یابند که اتخاذ مدیریت ریسک سازمانی^۲ در ارزیابی و افشای ریسک، رفتار ریسک‌پذیری مدیریت را کاهش می‌دهد. پژوهش‌ها پیشین (Beasley et al., 2008; Pagach and Warr, 2007) در می‌یابند که شرکت‌ها با چالش‌های مالی و نوسان قیمت سهام احتمال بیشتری دارد مدیریت ریسک سازمانی را اتخاذ نمایند و ریسک مالی‌شان را افشا کنند. با این حال، شواهد تجربی در مورد افشای ریسک مالی در زمینه کشورهای در حال توسعه کمیاب است. هدف تعداد زیادی از شرکت‌ها، افشای اطلاعات کافی در گزارش‌ها سالیانه‌ی خود برای برآورده کردن نیازهای مختلف ذی‌نفعان‌شان است (Al-Maghzom et al., 2016). با این حال موضوعی پیرامون ناکافی بودن افشای ریسک و فقدان شفافیت کامل از شرکت‌ها وجود دارد (Oliveira et al., 2011).

پژوهش‌ها پیرامون افشای ریسک در زمینه‌های مختلفی انجام شده است (Abraham and Cox, 2007; Amran et al., 2008; Atan et al., 2010; Berger and Gleißner, 2006; Combes-Thuëlin et al., 2006; Dobler et al., 2011; Lajili and Zéghal, 2005; Mohobbot, 2005; Oliveira et al., 2011; Linsley and Lawrence, 2007; Linsley and Shrivess, 2006; Rajab and Handley Schachler, 2009; Cabedo Sempér and Tirado Beltrán, 2009) به طوری‌که پژوهش‌ها عمدتاً پیرامون معیارهای افشا، ریسک‌های غیر مالی، افشای با کیفیت

1. Dodd-Frank Act

2. Enterprise Risk Management (ERM)

رویدادهای گذشته و افشای اخبار خوب می‌باشد. به طور کلی پژوهش‌ها نشان دادند شرکت‌ها برای رعایت قانون یا بر اساس نظریه مشروعیت یا نمایندگی، در گزارش سالانه خود، اطلاعاتی مربوط به ریسک با محتوای کمی را افشا کنند (Linsley and Shrivs, 2006; Dobler et al., 2011; Oliveira et al., 2011; Rajab and Handley Schachler, 2009; Elzahar and Hussainey, 2012). تصدیق کردند مطالعات در مورد شاخص‌های افشای ریسک اکثراً بر روی گزارش‌های سالانه انجام شدند. علی‌رغم این واقعیت که گزارش‌گری سالانه به عنوان منبع اصلی اطلاعات برای تصمیم‌گیری مورد نظر است (Solomon et al., 2000) و نقش مرتبطی که در افشای ریسک و عدم اطمینان پیش روی شرکت‌ها ایفا می‌کند، برخی نویسندگان مانند حسن و مارستون (Hassan and Marston, 2019) مطرح می‌کنند که گزارش سالانه کافی نیست و استدلال می‌کنند که سایر ابزارها نظیر گزارش‌های مقطعی، اطلاعات به موقع‌تری ارائه می‌دهند. ارائه چارچوبی برای افشای مربوط به ریسک با توجه به شرایط خاص هر کشور از ابعاد و جنبه‌های مختلفی قابل بررسی است.

از ضرورت و اهمیت پژوهش می‌توان بیان کرد که مفاهیم ریسک متفاوت بوده و تفاسیر مختلفی از سوی علاقه‌مندان دارد. مطالعات نشان داد که ریسک‌ها، احتمال دارد منجر به کاهش سود یا دستیابی به ضررها در آینده شوند. مطالعه نشان داد که ریسک‌ها، وقوع رویدادهای طبیعی هستند و به‌صورت هر گونه رویداد یا اقدامی که تاثیر منفی بر توانایی سازمان بر دستیابی به اهدافش تاثیر بگذارد و منجر به نتایج نامطلوبی شود، تعریف می‌گردد (Sanatzadeh et al., 2024).

همانطور که فدراسیون بین المللی حسابداران (IFAC, 1999) تعریف کرد که عدم اطمینان در ارتباط با رخدادهای آتی و اینکه چگونه بر دستیابی به اهداف استراتژیک، عملیاتی و مالی شرکت تاثیر می‌گذارند، است. ادبیات حسابداری، نظریه‌های بسیاری ارائه کرده است که انگیزه‌های شرکت‌ها برای افشای ریسک‌ها در گزارش‌های سالانه‌شان را توضیح می‌دهد (Eskandari et al., 2024).

باتوجه به نیاز پژوهش‌هایی در زمینه افشای ریسک در گزارش‌گری مالی این انگیزه به وجود آمد تا بر اساس روش‌های کیفی و از طریق مصاحبه با خبرگان با اهمیت‌ترین مفاهیم و متغیرها که هنوز مورد پژوهش قرار نگرفته‌اند شناسایی نماییم تا الگویی برای افشای ریسک در گزارش‌گری مالی ارائه گردد و به‌عنوان یک ابزار تحلیلی مفید در دسترس ذی‌نفعان قرار گیرد تا آنان بتوانند به‌راحتی ریسک خود را شناسایی کرده و به‌درستی تصمیم‌گیری نمایند. با مشاهده خلأهای پژوهشی موجود هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

این مطالعه از جهات بسیاری دارای اهمیت و ضرورت دارد. ابتدا این پژوهش با استفاده از موقعیت کشور ایران به عنوان بازار سرمایه فرار و بسیار سوداگرانه (اقتصاد نوظهور) در ادبیات افشای ریسک شرکت سهم دارد. دو، این نسخه به ادبیات نظری محدود مربوط به افشای ریسک در اقتصادها و بازارهای نوظهور می‌افزاید. سهم دیگر آن، توسعه شاخص افشای ریسک بر اساس معیارهای افشای ریسک مالی در پرتو استانداردهای گزارشگری، الزامات حرفه‌ای، پژوهش‌ها گذشته و چارچوب قانونی است. در آخر، پژوهش‌ها مرتبط قبلی به طور مستقیم به افشای ریسک در گزارش‌گری مالی در اقتصادها و بازارهای نوظهور نمی‌پردازند.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

لینرلی و شرایوز (Linsley and Shrivs, 2006) بیان می‌کنند که یکی از مشکلات در انجام مطالعه گزارش‌گری ریسک، تعریف ریسک است. اصطلاح ریسک اشاره بر توزیع پیامدهای آتی دارد. توزیع رویدادهای آتی نمی‌تواند به طور قطع معلوم شود (Rajab and Handley-Schachler, 2009). از این رو هرگونه اطلاعات مرتبط با ریسک در رابطه با آن توزیع به عنوان اطلاعات ریسک در نظر گرفته می‌شود (Dobler, 2008). دیکشنری کمبریج (Cambridge University press, 2002) ریسک را به عنوان امکان رخ دادن اتفاق بد تعریف می‌کند. در راستای این تعریف، دیکشنری آکسفورد (Oxford University press, 1995) ریسک را به عنوان امکان رخ دادن اتفاق بد در زمانی در آینده تعریف می‌کند؛ موقعیتی که می‌تواند خطرناک باشد یا نتیجه‌ی بدی داشته باشد. دو تعریف قبلی توسط دیکشنری‌های کمبریج (Cambridge University press, 2002) و آکسفورد (Oxford University press, 1995) اصطلاح ریسک را فقط به رویدادهای بد محدود می‌کنند درحالی‌که این دو تعریف بهره‌های احتمالی یا فرصت‌ها را نادیده می‌گیرند. در همین راستا، ابراهیم و حسینی (Ibrahim and Hussainey, 2019) از این مفهوم پشتیبانی می‌کنند که محدود کردن افشای ریسک در قسمت منفی ریسک را پیشنهاد می‌کند. آن‌ها این تعریف را طبق دو آزمایش تجربی روی نمونه‌ای از گزارش‌ها سالانه شرکت‌های بریتانیا فرمول‌سازی می‌کنند. همچنین آن‌ها چند بحث نظری را برای توجیه تعریف فقط مختص زیان‌های ریسک نیز ارائه می‌کنند. آن‌ها بحث می‌کنند که اکثر مقررات افشای ریسک پیشرفته روی اطلاعات بد مرتبط با ریسک متمرکز هستند؛ مانند مقررات ریسک استاندارد حسابداری آلمان و کمیته بازل. همچنین آن‌ها بر تعریف ریسک توسط دیکشنری‌های مختلف اشاره دارند. آن‌ها دریافته‌اند که اکثر مطالعات تجربی روی افشای ریسک بر روی تعریف و کلید واژه‌های منفی ریسک متمرکز هستند. با این حال، یک تعریف به خوبی اشاره‌شده دیگر توسط هیئت استاندارد

حسابداری (ASB, 1994) پیشنهاد می‌شود و توسط گزارش حرفه‌ای افشای ریسک (ICAEW, 1997) و (ICAEW, 1999) و ادبیات دانشگاه (Solomon et al., 2000; Linsley and Shrivs, 2006) استفاده شده است که در آن ریسک به عنوان عدم قطعیت به عنوان میزان مزایا تعریف می‌شود، این اصطلاح هم شامل پتانسیل‌های بهره و هم شامل قرارگیری در معرض زیان می‌شود. تعریف بعدی هم ریسک نزولی را در نظر می‌گیرد (برای مثال قرارگیری در معرض زیان) و هم ریسک صعودی (برای مثال پتانسیل بهره). الشاندیدی (Elshandidy, 2011) استدلال می‌کند که سه جریان اصلی در ادبیات در رابطه با شامل کردن بهره‌ها در تعریف ریسک وجود دارد. اولین جریان تنها ریسک نزولی را در نظر می‌گیرد. دومین جریان هم ریسک خوب، صعودی و هم ریسک بد، نزولی را در نظر می‌گیرد. سومین جریان از رویکرد آماری برای در نظر گرفتن ریسک استفاده می‌کند؛ مانند احتمالات رویدادهایی که منجر به بهره‌ها یا زیان‌ها احتمالی می‌شود. مطالعه‌ی حاضر تعریف گسترده‌ی ریسک را به کار می‌گیرد که شامل ریسک‌های نزولی و صعودی به منظور شناسایی افشای ریسک در گزارش‌ها سالیانه می‌شود. هیات استانداردهای حسابداری (ASB, 1994) ریسک را به این صورت تعریف می‌کند عدم قطعیت از نظر مقدار مزایا، این اصطلاح هم احتمالات بهره و هم قرارگیری در معرض زیان را شامل می‌شود.

مالاهیم (Malahim, 2023) پژوهشی را از اردن انجام داد. این مقاله توضیح می‌دهد که چگونه ویژگی‌های کمیته‌های مدیریت ریسک^۱ (اندازه، استقلال، صلاحیت‌ها، جلسات، عضویت اجرایی، تخصص و عضویت دوگانه) و افشای داوطلبانه ریسک بر روی ارزش بانک‌های اردن از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ تأثیر می‌گذارند. آمار توصیفی شیوه‌های افشای ریسک توسط نمونه مورد مطالعه با استفاده از داده‌های ۱۸ بانک جمع‌آوری شده بین سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ محاسبه شد. مشاهدات متغیرهای مطالعه نیز دارای توزیع نامتوزنی است. ۱۲۰ مشاهده از همه متغیرهای مطالعه در این مقاله گنجانده شده است. برای محاسبه ارزش بانکی در این مطالعه، از نسبت بازار به کتاب^۲ استفاده شد. تحلیل رگرسیون از مدل رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که شرایط کمیته مدیریت ریسک در حسابداری یا امور مالی به طور قابل توجهی بر ارزش بانک تأثیر منفی می‌گذارد، درحالی که سایر متغیرها تأثیر معنی‌داری بر ارزش بانک‌های اردن دارند، مانند تخصص کمیته مدیریت ریسک، مدیریت ریسک. عضویت دوگانه کمیته با کمیته جبران خسارت، استقلال کمیته مدیریت ریسک و عضویت اجرایی در ترکیب کمیته مدیریت ریسک.

1. Risk Management Committee Characteristics (RMCC)

2. Market-to-Book Ratio (MTBR)

سوتی‌پون (Suttipun, 2023) پژوهشی را در تایلند انجام داد. این مطالعه باهدف بررسی الگوی و سطح عملکرد محیطی، اجتماعی و حاکمیتی^۱ شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در بازار سرمایه جایگزین تایلند و آزمون رابطه بین عملکرد محیطی، اجتماعی، حاکمیتی و ریسک مالی شرکت است. جامعه و داده‌های نمونه شامل تمام شرکت‌های فهرست شده در بازار سرمایه جایگزین در تایلند، یعنی بازار سرمایه‌گذاری جایگزین^۲ است. تجزیه و تحلیل محتوا با امتیازدهی برای کمی کردن عملکرد محیطی، اجتماعی و حاکمیتی در گزارش‌های سالانه طی دوره ۲۰۱۷-۲۰۲۱ استفاده می‌شود، درحالی‌که ریسک مالی شرکت با نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام اندازه‌گیری می‌شود. برای تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش از تحلیل توصیفی، ماتریس همبستگی و رگرسیون چندگانه استفاده شده است. میانگین نمرات عملکرد محیطی، اجتماعی و حاکمیتی ۶/۱۸۲ از ۱۱ امتیاز است. علاوه بر این، افزایش عملکرد محیطی، اجتماعی و حاکمیتی در گزارش‌های سالانه شرکت‌های بورسی از ۵/۵۴۰ به ۷/۱۸۰ امتیاز در طول دوره مورد مطالعه وجود دارد. در نهایت، نتیجه یک رابطه منفی بین عملکرد محیطی، اجتماعی، حاکمیتی و ریسک مالی شرکت پیدا می‌کند. نظریه سیگنالی‌نگ توضیحی را نشان می‌دهد که پیشنهاد می‌کند افزایش عملکرد محیطی، اجتماعی و حاکمیتی می‌تواند ریسک مالی شرکت را کاهش دهد؛ بنابراین، مدیران ارشد و سهامداران باید به مسئولیت عملکرد محیطی، اجتماعی و حاکمیتی توجه کنند؛ زیرا می‌تواند ریسک را کاهش داده و توسعه پایدار را تقویت کند.

ابراهیم و ابراهیم (Ibrahim and Ibrahim, 2021)، پژوهشی در مصر انجام دادند. این مطالعه، فرضیه‌ها را با استفاده از نمونه‌ای از ۸۴ شرکت مصری ثبت شده در بورس سهام برای دوره (۲۰۱۴-۲۰۱۸) آزمون می‌کند. نتایج رابطه منفی و معناداری را بین گروه سرمایه‌گذاری بیش از حد و افشای ریسک نشان می‌دهند درحالی‌که این رابطه در گروه سرمایه‌گذاری کمتر از حد و افشای ریسک معنادار نیست و نشان می‌دهد که افشای ریسک می‌تواند کارایی سرمایه‌گذاری را عمدتاً با محدود کردن رفتار سرمایه‌گذاری ناکارآمد محدود کند.

الساندید و زنگ (Elshandidy and Zheng, 2022)، پژوهشی انجام دادند. این پژوهش در ۱۹۴۱ شرکت - سال و در بازار سرمایه آمریکا و بر روی شرکت‌های غیر مالی انجام شد. یافته‌ها نشان داد که افشای ریسک با قیمت سهام شرکت‌ها رابطه معناداری دارد. در این پژوهش مشخص شد که هر چقدر شرکت‌ها به افشای ریسک بیشتر مبادرت ورزند میزان تغییرات بازده بیشتر خواهد شد و از این‌رو میزان ریسک شرکت نیز افزایش تغییر می‌یابد. علت این امر این است که هر چه که افشای

1. Environmental, Social, and Governance (ESG)

2. Market for Alternative Investment (MAI)

ریسک شرکتی افزایش یابد میزان اعتماد سرمایه‌گذاران به شرکت کاهش می‌یابد و همین مسئله بر قیمت سهام شرکت اثرگذار خواهد بود.

احمدنژاد و همکاران (Ahmadnejad Disfani et al., 2025) پژوهشی را انجام دادند. هدف این پژوهش بررسی تأثیر معیارهای ناهنجاری در گزارش‌گری مالی بر ریسک ورشکستگی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. برای این منظور اطلاعات مربوط به متغیرهای پژوهش از صورت‌های مالی شرکت‌ها در بازه زمانی ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۹ استخراج گردید. برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چندمتغیره استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که معیارهای مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی، مدیریت سود مبتنی بر ارقام واقعی، هموارسازی سود، ناهنجاری ارقام تعهدی، احتمال گزارش‌گری متقلبان به تناسب بر معیارهای چهارگانه ریسک ورشکستگی تأثیر معناداری دارند.

امینی‌زاده و همکاران (Aminizadeh et al., 2024) پژوهشی را انجام دادند. بحران‌های مالی اخیر و پیامدهای آن پرسش‌های را در رابطه با رفتارهای پر خطر و عواملی که باعث تغییرات در ریسک‌پذیری افراد می‌شود ایجاد می‌کند، بنابراین شناخت عوامل موثر بر تصمیمات سرمایه‌گذاری پر ریسک و نقش پدیده‌های روان‌شناختی بر رفتار معاملاتی سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه بسیار حائز اهمیت است. از این رو با توجه به اهمیت این مسئله، در این پژوهش به بررسی تجربی نقش میانجی‌گری اثر شترمرغ بر توضیح رابطه بین بازده‌های درک شده گذشته و سرمایه‌گذاری در سهام پر ریسک پرداخته شده است. پژوهش پیش‌رو از نظر هدف، کاربردی و پیمایشی - توصیفی است. به همین منظور تعداد ۳۳۲ پرسش‌نامه توزیع و از این تعداد ۳۹۶ پرسش‌نامه مورد پذیرش قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری در نرم‌افزار آموس صورت گرفت. نتایج نشان می‌دهد که بازده درک شده گذشته بر سرمایه‌گذاری در سهام پر ریسک و اثر شترمرغ تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین اثر شترمرغ بر سرمایه‌گذاری در سهام پر ریسک اثر مثبت و معناداری می‌گذارد. به صورت کلی یافته‌ها نشان می‌دهد که در رابطه بین بازده درک شده گذشته و سرمایه‌گذاری در سهام پر ریسک، متغیر اثر شترمرغ نقش میانجی را ایفا می‌کند. نتایج نشان داد که عمدتاً سرمایه‌گذاران تحت تأثیر باورهای ذهنی از تجربیات گذشته و تعصبات رفتاری که یک انحراف بالقوه از تصمیم‌گیری منطقی به نظر می‌رسد تصمیمات سرمایه‌گذاری خود را اتخاذ می‌کنند.

نیکجو و همکاران (Nikjoo et al., 2023) پژوهشی را انجام دادند. هدف اصلی پژوهش بررسی تأثیر مدیریت ریسک و عملکرد حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارش‌گری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

نمونه آماری پژوهش شامل ۱۵۹ شرکت بوده و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق آزمون همبستگی و رگرسیون چندگانه انجام شده است. در این پژوهش مدیریت ریسک و عملکرد حسابرسی داخلی به عنوان متغیرهای مستقل؛ کیفیت گزارش‌گری مالی به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای اهرم مالی، اندازه شرکت، نسبت اقلام تعهدی، فرصت‌های رشد، تقسیم سود، هزینه نمایندگی و جریان نقدی عملیاتی نیز به عنوان متغیرهای کنترل در نظر گرفته شده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد مدیریت ریسک و عملکرد حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارش‌گری مالی تأثیر مستقیم و معناداری دارد. نتایج مربوط به متغیرهای کنترلی نیز نشان داد اندازه شرکت، فرصت‌های رشد و تقسیم سود بر کیفیت گزارش‌گری مالی تأثیر مستقیم و معناداری دارند و متغیرهای اهرم مالی، هزینه نمایندگی و نسبت اقلام تعهدی بر کیفیت گزارش‌گری مالی تأثیر معکوس و معناداری دارند. جریان نقدی عملیاتی نیز تأثیری بر کیفیت گزارش‌گری مالی ندارد.

امیدی کردشولی و پژوهی (Omidi Kordsholi and Pajhohi, 2024) پژوهشی را انجام دادند. هدف این پژوهش بررسی تأثیر کمیته ریسک بر کیفیت گزارش‌گری مالی و حق الزحمه حسابرسی بود. به این منظور، نمونه‌ای از ۱۰۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب گردید. روش آماری مورد استفاده برای آزمون فرضیه‌های پژوهش روش داده‌های تابلویی و تحلیل مؤلفه اصلی بوده و آزمون‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری آر انجام گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که کمیته ریسک بر کیفیت گزارش‌گری مالی و حق الزحمه حسابرسی تأثیر معناداری ندارد.

نصرالدین معروف و همکاران (Nasreddin Maarouf et al., 2024) پژوهشی را انجام دادند. هدف از این پژوهش تعیین تأثیر کنترل‌های داخلی مبتنی بر ریسک بر شفافیت گزارش‌گری مالی در بخش عمومی اقلیم کردستان عراق بود. بدین منظور پس از شناسایی مولفه‌های کنترل‌های داخلی مبتنی بر ریسک در مقالات پیشین، تعداد ۱۷۵ پرسش‌نامه بسته توسط کارکنان مالی و بودجه بخش عمومی اقلیم کردستان تکمیل و سپس با تکنیک معادلات ساختاری در نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد که کنترل‌های داخلی مالی مبتنی بر ریسک بر شفافیت گزارش‌گری مالی بخش عمومی اقلیم کردستان عراق تأثیر معناداری دارد. در نهایت نتیجه‌گیری شد کنترل‌های داخلی مبتنی بر ریسک با مدیریت ریسک‌های دستگاه‌های دولتی سبب افزایش شفافیت گزارش‌گری مالی و در نهایت انضباط مالی می‌شود. امروزه باتوجه به نوسانات و اتفاقات مخاطره‌آمیز سازمان‌ها باید کنترل‌های داخلی مبتنی بر ریسک را به صورت کاملاً اختصاصی جهت اقدامات پیشگیرانه در دستگاه‌های دولتی مستقر نمایند.

شمسی و غلامی جمکرانی (Shamsi and Gholami Jamkarani, 2023) پژوهشی را انجام دادند. این پژوهش یک مطالعه با رویکرد کیفی و مبتنی بر روش تحلیل تم می‌باشد. تمرکز پژوهش بر دیدگاه‌های حساب‌رسان؛ مدیران مالی و سهام‌داران بازار سرمایه که همگی از استفاده‌کنندگان اصلی و برجسته گزارش‌های مالی هستند، بوده است. به این ترتیب که ابتدا با استفاده از بررسی چک لیست‌های کنترلی سازمان بورس و اوراق بهادار، چارچوب اولیه افشاء استخراج گردیده و سپس از طریق مصاحبه با ۱۴ نفر از حساب‌رسان و کارشناسان سازمان بورس، داده‌های حاصل از مصاحبه با روش فوق بررسی شد. بر اساس یافته‌های پژوهش، در خصوص افشای اطلاعات در بازار سرمایه، آسیب‌هایی در ابعاد ساختاری، رفتاری و محیطی شناسایی گردید، از آسیب‌های اساسی شناسایی شده، بیشترین آن به بخش‌های حاکمیت شرکتی، کنترل‌های داخلی و افشای معاملات با اشخاص وابسته اختصاص داشته و همچنین در بخش‌های دیگر، آسیب‌هایی من جمله شکلی بودن دستورالعمل‌ها و عدم قابلیت اجرا آن دستورالعمل‌ها و کلی بودن و عدم توجه به جزئیات اجرایی به عنوان آسیب، شناسایی شده‌اند.

حسینی و جباروند بهروز (Hassani and Jabarvand Behrouz, 2023) پژوهشی را انجام دادند. در این مقاله تاثیر ریسک اطلاعاتی ناشی از تحریف گزارش سود بر هزینه سرمایه حقوق مالکانه و نقش حمایت از حقوق ذی‌نفعان بر این رابطه مورد واکاوی قرار گرفته است. هزینه سرمایه حقوق مالکانه مبتنی بر بازده موردانتظار سهام‌داران طبق مدل قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ارزیابی شده است. حمایت از حقوق ذی‌نفعان طبق امتیاز شاخص ترکیبی معیارهای تفکیک وظایف مدیران، استقلال هیئت‌مدیره، حساسیت داخلی، سهامداران با حق کنترل، سطح مالکیت عمده، تعدیلات سنواتی، به‌موقع بودن اطلاعات، قابل اتکا بودن اطلاعات، افشای هزینه حساسیت، افشای پاداش هیئت‌مدیره بررسی شده است. رویه اختیاری مدیریت سود تعهدی به عنوان معیاری از ریسک اطلاعاتی طبق انحراف معیار قدرمطلق پسماندهای مدل اقلام تعهدی موردبررسی قرار گرفته است. جامعه آماری غربال شده پژوهش شامل تعداد ۱۸۳ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ است. فرضیه‌های پژوهش با استفاده از مدل‌های رگرسیون چندمتغیره داده‌های ترکیبی با کنترل اثرات صنعت و سال آزمون شده‌اند. یافته‌ها حاکی از آن است که با افزایش ریسک اطلاعاتی، هزینه سرمایه حقوق مالکانه افزایش یافته است. همچنین بهبود شاخص حمایت از حقوق ذی‌نفعان ضمن کاهش هزینه سرمایه حقوق مالکانه، سبب تضعیف تاثیر ریسک اطلاعاتی بر هزینه سرمایه حقوق مالکانه شده است. برزیده و همکاران (Barzidah et al., 2023)، پژوهشی انجام دادند. جامعه آماری پژوهش، شامل اعضای هیئت‌علمی، شاغلین نهادهای حرفه‌ای، مدیران، تحلیل‌گران و شرکای موسسات حساسیتی است که با روش گلوله‌برفی، ۲۲ نمونه انتخاب شدند و پس از انجام مصاحبه، داده‌های پژوهش با

استفاده از روش تحلیل تم، مورد تحلیل و بررسی قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش در قالب سه بخش بسترهای افشا در ایران، مشکلات فعلی افشا در گزارش‌گری مالی و راهکارهای بهبود افشا ارائه شده است. چالش‌های موجود در پیاده‌سازی استانداردها، کاهش کیفیت برخی گزارش‌های حسابرسی، عدم ارائه برخی اطلاعات مربوط و در مواردی وجود اضافه‌بار اطلاعاتی، از جمله مشکلات موجود می‌باشد. بهبود فرآیند تدوین و پیاده‌سازی استانداردها، ارائه رهنمودهایی درباره افشا و بهبود کیفیت حسابرسی می‌تواند سبب بهبود افشا و در نتیجه ارتقا اثربخشی گزارش‌گری مالی گردد.

طباطبائی و همکاران (Tabatabaei et al., 2022)، پژوهشی انجام دادند. در بازه زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۷ از بین شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، تعداد ۶۵۵ سال - شرکت به‌عنوان نمونه انتخاب شد. یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده این است که افشای ریسک کل و انواع افشای ریسک شامل ریسک مالی، عملیاتی و استراتژیک بر قدرمطلق بازده غیرعادی انباشته سهام، تأثیر مثبت و معناداری دارد. به عبارتی، افشای عوامل ریسک محتوای اطلاعاتی دارد و بازار نسبت به افشای آنها در گزارش هیئت‌مدیره واکنش نشان می‌دهد.

ختن‌لو و همکاران (Khotanlou et al., 2022) پژوهشی را در ایران انجام دادند. هدف از این پژوهش شناسایی ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های گزارش‌گری ریسک و ارائه مدلی برای ارزیابی گزارش‌گری ریسک شرکتی در ایران است. در راستای اهداف پژوهش، ابتدا با بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش و انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان، ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های حاکم بر گزارش‌گری ریسک شرکتی استخراج و با استفاده از تکنیک دلفی فازی مورد اجماع و غربال‌گری قرار گرفت؛ سپس با به‌کارگیری رویکرد ترکیبی دیمتل و فرایند تحلیل شبکه‌ای (دنپ)، روابط بین معیارها مشخص و اولویت‌بندی و وزن‌دهی آنها صورت پذیرفت. نتایج پژوهش حاکی از اجماع خبرگان بر پذیرش تمام شاخص‌ها در مرحله دلفی فازی است. بر اساس دیدگاه خبرگان، بعد کیفیت افشای ریسک اهمیت بیش‌تری نسبت به ابعاد ساختار متن و کمیت افشای ریسک دارد و شاخص‌های پوشش، چشم‌انداز و اندازه اثر اقتصادی افشای ریسک، بیش‌ترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند گزارش ریسک‌های اصلی شرکت، نحوه مدیریت این ریسک‌ها و کمی‌کردن اثرات آنها، در درجه بالاتری از اهمیت قرار دارند. باتوجه‌به اثرگذاری بعد کیفیت و اثرپذیری ابعاد ساختار متن و کمیت افشای ریسک، توجه به بهبود کیفیت افشای ریسک می‌تواند ساختار متن و کمیت افشای ریسک را نیز بهبود بخشد. نتایج این پژوهش می‌تواند در ارزیابی، مقایسه و رتبه‌بندی گزارش‌های ریسک شرکت‌ها و تدوین ضوابط و رهنمودهای افشای اطلاعات ریسک توسط نهادهای نظارتی، افشای مناسب‌تر

اطلاعات ریسک توسط شرکت‌ها و افزایش آگاهی ذی‌نفعان از وضعیت ریسک شرکت و بهبود تصمیم‌گیری آنها موثر باشد.

نمازی و ابراهیمی میمند (Namazi and Ebrahimi Maimand, 2021)، پژوهشی پرداختند. برای این منظور دیدگاه حساب‌رسان، دانشگاهیان و تحلیل‌گران مالی موردبررسی قرار گرفت. داده‌های موردنیاز با استفاده از ابزار پرسش‌نامه از نمونه‌ای شامل ۲۰۳ نفر در سال ۱۳۹۵ جمع‌آوری و با استفاده از آزمون‌های مقایسه‌ای موردبررسی قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که در ارائه اطلاعات مربوط به ریسک باید گروه‌های مختلف ذی‌نفع شامل سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران مالی، اعتباردهندگان، دولت، مدیران، تامین‌کنندگان منابع (غیرمالی) و مشتریان مدنظر قرار گیرد. هدف ارائه اطلاعات ریسک باید کمک به بهبود تصمیم‌گیری و افشای ریسک‌ها به‌خصوص ریسک‌های مالی برای شرکت‌ها الزامی باشد. ویژگی‌های کیفی شامل مربوط بودن، قابل‌اتکا بودن، قابل‌مقایسه بودن، بااهمیت بودن، قابل‌درک بودن نیز باید موردتوجه قرار گیرد و فزونی منافع بر مخارج از راه دستورالعمل‌هایی تعیین شود. در رابطه با تعیین کمی با کیفی بودن افشای ریسک، نیاز به وجود دستورالعملی مصوب بوده و در زمینه ریسک‌های کمی، استفاده از فنون مختلف کمی‌سازی مناسب است. همچنین برای ارائه اطلاعات مربوط به ریسک باید به زمان گذشته و آینده و ریسک‌های مثبت و منفی توجه شود، ولی تمرکز بر اطلاعات آینده‌نگر و منفی باشد.

باتوجه‌به هدف اصلی پژوهش حاضر که ارائه الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی می‌باشد؛ سؤال‌های پژوهش به این صورت موردبررسی قرار گرفت:

معیارهای الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی چیست؟

اولویت‌بندی معیارهای الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی چگونه است؟

۳- روش‌شناسی پژوهش

جهت گردآوری مبانی نظری اطلاعات در خصوص تبیین ادبیات موضوع پژوهش از روش کتابخانه‌ای و مطالعات اسنادی استفاده شد. این پژوهش در زمره پژوهش‌های ترکیبی و از نوع اکتشافی بوده که به‌صورت کیفی اجرا گردید. روش از بُعد هدف اکتشافی و از بُعد مخاطب استفاده‌کننده توسعه‌ای و از بُعد روش گردآوری اطلاعات به روش تحلیل دلفی و استقرایی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش خبرگان با تخصص مالی و حسابداری بودند که باتوجه‌به هدف پژوهش، از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی یا زنجیره‌ای برای مصاحبه انتخاب شده‌اند. افزون بر مصاحبه‌های انجام شده، به‌منظور افزایش اعتبار و

جامعیت پژوهش، اسناد و مدارک موجود در خصوص افشای ریسک به‌دقت مطالعه، بررسی و تحلیل شده است.

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش جمع‌آوری اطلاعات به‌صورت غیراحتمالی هدفمند، گلوله‌برفی می‌باشد و افراد از ویژگی‌های زیر برخوردار باشند:

دارای تحصیلات عالیه در رشته مالی و حسابداری می‌باشند و نیز دارای حداقل ۲۰ سال تجربه کاری در زمینه پژوهش حاضر یا حداقل ۲۰ سال تجربه آموزش در زمینه پژوهش حاضر می‌باشند. حجم نمونه با استفاده از روش اشباع نظری مشخص می‌گردد به عبارتی نمونه‌گیری را تا حدی ادامه داده می‌شود که به اشباع نظری رسید.

تعداد خبرگانی که به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند ۱۱ نفر بوده است. قابل‌ذکر است هنگام مصاحبه با خبرگان ۹ نفر نظرات مشترکی داشتند اما برای کنترل و دقت بیشتر مصاحبه با ۲ نفر دیگر هم انجام شد و مجموعاً با تعداد ۱۱ مصاحبه، داده‌ها به اشباع رسید. پژوهش با انجام اولین مصاحبه، آغاز و با به اشباع رسیدن داده‌ها پایان می‌یابد. داده‌ها قبل از تحلیل باید به شکل متن نوشتاری برگردانده شوند. واحدهای معنایی به واحد اصلی متن برای پژوهش محتوا اشاره دارد و قابل طبقه‌بندی هستند.

در مرحله بعد طبقه‌بندی اولیه کدها انجام می‌گردد. کدهایی که از نظر مفهومی مشابه باشند، به‌صورت طبقات درآمده و برای هر طبقه نامی در نظر گرفته می‌شود. به این ترتیب با تشکیل طبقات فرعی، طبقات اصلی مطالعه استخراج و ارتباط بین طبقات فرعی مشخص می‌شود. پژوهش داده‌ها مطابق با روش نظریه‌پردازی زمینه‌ای، طی سه مرحله کدگذاری انجام می‌شود و سه فن کدگذاری را پیشنهاد دادند؛ کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی.

الف) کدگذاری باز: فرایند تحلیلی است که از طریق آن، مفاهیم شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن در داده کشف می‌شوند. در این مرحله، مقوله‌های اولیه اطلاعات در خصوص پدیده به‌وسیله بخش‌بندی اطلاعات شکل می‌گیرد. مقوله مفهومی است که از سایر مفاهیم انتزاعی‌تر است. نتیجه کدگذاری باز مجموعه‌ای از مقوله‌های مفهومی ایجاد شده از داده‌ها است.

ب) کدگذاری محوری: پس از اجرای کدگذاری باز و شکل‌گیری مقوله‌ها با اندیشیدن در رابطه با ابعاد متفاوت این مقوله‌ها و ارتباط بین آنها، به کدگذاری محوری پرداخته می‌شود و در نتیجه تعدادی مقوله به دست می‌آید که شامل ۶ محور شرایط علی، مقوله محوری، راهبرد، زمینه، شرایط مداخله‌گر و

پیامد می‌باشد. شرایط علی؛ مقوله‌هایی مربوط به شرایطی هستند که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند؛ زمینه؛ شرایط خاصی است که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند. مقوله محوری؛ یک صورت ذهنی از پدیده‌ای که اساس فرآیند است. شرایط مداخله‌گر؛ شرایط زمینه‌ای عمومی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند و راهبردها؛ کنش یا بر هم کنش‌های خاصی که از پدیده محوری منتج می‌شوند. در نهایت، پیامدها؛ خروجی‌های حاصل از به‌کارگیری راهبردها است.

ج) کد گذاری انتخابی: در این مرحله نظریه‌پرداز داده‌بنیاد مقوله محوری را به طور روشمند انتخاب و با ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها به نگارش نظریه اقدام می‌کند که شرحی انتزاعی برای فرآیندی که در پژوهش مطالعه شده است، ارائه می‌دهد به این معنی که پدیده محوری از شرایط علی تأثیر می‌پذیرد و خود بر راهبردها تأثیر می‌گذارد. راهبردها نیز به نوبه خود تحت تأثیر شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر، پیامدهای مربوط به پدیده مورد بررسی را شکل می‌دهند. همچنین مشخصات کلی مصاحبه‌شوندگان در **جدول (۱) مشاهده می‌شود.**

جدول (۱) مشخصات مصاحبه‌شوندگان

Table (1) Profile of interviewees

مصاحبه‌شونده	عنوان شغلی	سابقه حرفه‌ای	سابقه علمی	تحصیلات	مرتبه علمی
اول	عضو هیئت علمی دانشگاه	۳۰ سال	۳۰ سال	دکترای حسابداری	استاد تمام
دوم	عضو هیئت علمی دانشگاه	۱۰ سال	۱۰ سال	دکترای حسابداری	استادیار
سوم	عضو هیئت علمی دانشگاه	۳۰ سال	۳۰ سال	دکترای حسابداری	استاد تمام
چهارم	فعالیت در حوزه حسابرسی	۳۰ سال	۳۰ سال	دکترای حسابداری	-
پنجم	سمت مدیریتی	۲۵ سال	۱۰ سال	دکترای حسابداری	-
ششم	سمت مدیریتی	۱۵ سال	۵ سال	دکترای حسابداری	-
هفتم	سمت مدیریتی	۳۰ سال	۱۵ سال	دکترای حسابداری	-
هشتم	عضو هیئت علمی دانشگاه	۲۰ سال	۲۵ سال	دکترای حسابداری	دانشیار
نهم	عضو هیئت علمی دانشگاه	۰ سال	۲۰ سال	دکترای حسابداری	دانشیار
دهم	سمت مدیریتی	۳۰ سال	۵ سال	دکترای حسابداری	-
یازدهم	سمت مدیریتی	۲۰ سال	۵ سال	فوق لیسانس حسابداری	-

مرحله بعد از شناسایی و استخراج کدها از مصاحبه‌ها، نوبت به تعیین مقوله‌ها و جمع‌بندی مفاهیم می‌رسد. در این بخش باتوجه به مفاهیم کدها، مقوله‌ها یا ابعاد اصلی مدل تعیین گردیده است.

در این مرحله، هر یک از این مفاهیم با یکدیگر مقایسه شد. به عنوان مثال، به ارزیابی ریسک، شناسایی ریسک، مدیریت ریسک و... که اشاره به یک موضوع دارند، پس از انجام مقایسه‌های مداوم و در مفهوم‌پردازی در سطح بالاتری از انتزاع، برچسب مدیریت ریسک اختصاص داده شد. به همین

ترتیب، مقوله‌های مختلف دیگر شناسایی گردید. در **جدول (۲)** نتایج تبدیل کدهای مفهومی به مضمون ذکر شده است.

جدول (۲) مفاهیم و مضمون‌های به دست آمده از داده‌های کیفی

Table (2) concepts and themes obtained from qualitative data

مضمون (تم یا مقوله)	کد مفهومی
عوامل محیطی	بحران‌های مالی جهانی
	شاخص بازار سهام
	واکنش دولت
	شرایط سیاسی کشور و تحریم
	ریسک جغرافیایی
	ریسک بلایای طبیعی
	نرخ رشد اقتصادی
	شرایط بازار
	تصمیمات سیاست‌گذاران در قیمت‌گذاری‌ها
	ناکارایی بازار
عوامل اجتماعی	واکنش بازار
	واکنش مشتریان
	سو استفاده توسط رقبا
	ریسک شایعات
عوامل نظارتی و قانون‌گذاری	پدیده‌های اجتماعی
	فرهنگ جامعه
	مسئولیت‌های اجتماعی شرکت
	اثر بخش نبودن قوانین و مقررات
عوامل مربوط به ریسک	عدم پایبندی به قوانین و الزامات
	مشکلات در تدوین استانداردهای حسابداری
	مشکلات ساختاری نهادهای نظارتی
	مدیریت ریسک
	نبود شاخص مناسب ریسک
	ارزیابی ریسک
	شناسایی ریسک
	ماهیت ریسک
	شناسایی منابع ایجادکننده ریسک

ناآشنایی با ریسک‌ها و مفاهیم آنها	
تشکیل کمیته ریسک	
مدیر ریسک	
عدم وجود ابزار کاهش ریسک	
عدم تعریف کامل ریسک	
بازدهی مقابل ریسک	
تخصص حسابرس	
نبود شرایط مناسب و رقابت سالم در حرفه حسابرسی	
وابستگی اقتصادی حسابرس به صاحب کار	عوامل مربوط به حسابداری و حسابرسی
حسابرس مستقل	
کیفیت حسابرسی	
کمیته حسابرسی	
نقص محرمانگی و افشای اسرار تجاری	
همپوشانی اطلاعاتی	
اضافه‌بار اطلاعاتی	
افشای نامناسب معاملات با شخص وابسته	
فقدان انگیزه برای افشای اختیاری	عوامل مربوط به افشا
پیچیدگی افشا و فقدان یکپارچگی	
مشکلات موجود در افشای توصیفی و کیفی	
میزان افشای رقبا	
تبعات منفی احتمالی افشا ریسک	
زمان افشای ریسک	
ماهیت کسب و کار	
تداوم فعالیت شرکت	
منافع شخصی مدیران	
فرهنگ سازمانی	
تاب‌آوری شرکت	عوامل سازمانی
تعداد سهامداران	
اعتماد مشتریان	
اعتماد سهامداران	
عملکرد شرکت	
عوامل شخصیتی مدیرعامل	

جایگاه سهامداران عمده
 ضعف در سیستم‌ها و فرایندهای داخلی شرکت
 فرسودگی ماشین‌آلات و تجهیزات
 کنترل‌های داخلی
 از دست دادن سهامداران و سرمایه‌گذاران بالقوه
 ارزیابی مدیریت از رقبا
 نمایندگی
 واکنش‌های سرمایه‌گذاران
 اهرم مالی
 اندازه شرکت
 عدم تقارن اطلاعاتی
 سیاست‌های سهامداران عمده
 رویکرد پیشگیرانه مدیریت
 رویکرد محافظه‌کارانه مدیریت
 تضاد منافع
 قابلیت دسترسی به اطلاعات
 مهارت مدیریت
 کوتاه‌بودن دوره‌های هیئت‌مدیره
 ریسک عدم توانایی مدیریت در امور مالی و تخصیص منابع
 ریسک انتصاب
 شناخت بازار

عوامل آموزشی

ظرفیت علمی و تجربی
 عدم وجود دانش فنی و شناخت ماشین‌آلات
 ریسک عدم آموزش
 عدم آموزش مناسب مدیران

عوامل مربوط به استانداردها

استانداردهای حسابداری و حسابرسی جانب‌دارانه
 مشکلات موجود در همگرایی با استانداردهای بین‌المللی
 عدم توجه به محتوای اطلاعات
 عدم کارایی استانداردهای گزارشگری مالی و ریسک
 ضعف در گزارشگری و ثبت اطلاعات
 نامناسب بودن کیفیت برخی گزارش‌های حسابرسی

در جدول (۳) نتایج تبدیل کدهای مفهومی به مضمون در واقع به عنوان شاخص هم در مدل ذکر شده است.

جدول (۳) مفاهیم و مضمون‌های نهایی بخش کیفی

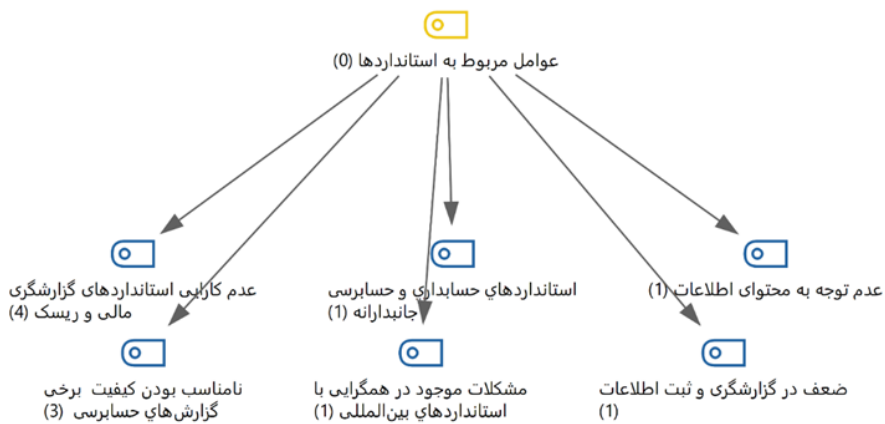
Table (3) concepts and final themes of the qualitative section

ردیف	شاخص
۱	عوامل محیطی
۲	عوامل اجتماعی
۳	عوامل نظارتی و قانون‌گذاری
۴	عوامل مربوط به ریسک
۵	عوامل مربوط به حسابداری و حسابرسی
۶	عوامل مربوط به افشا
۷	عوامل سازمانی
۸	عوامل آموزشی
۹	عوامل مربوط به استانداردها

همان‌طور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود، کدهای استخراج شده از مصاحبه‌ها، در ۹ مقوله یا بعد اصلی دسته‌بندی شده‌اند.

مولفه‌های فرعی هر کدام از مقوله‌ها در جدول ارائه شد. در شکل‌های زیر نیز مولفه‌های فرعی هر کدام از مقوله‌ها به‌صورت جداگانه نشان داده شده است.

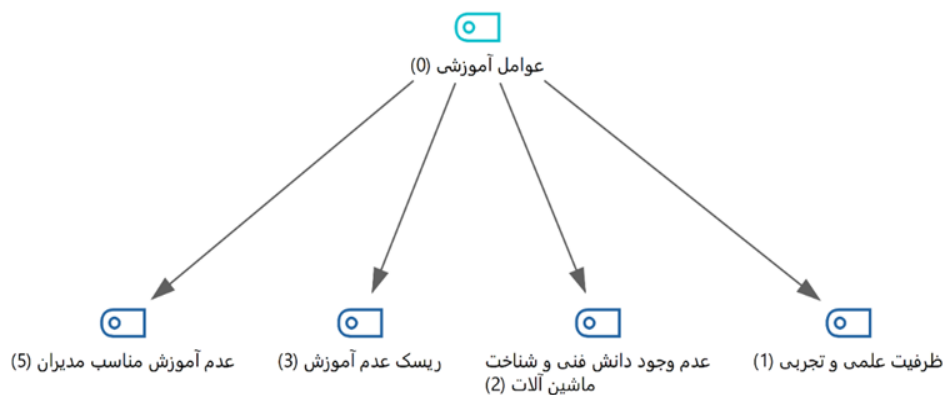
در شکل‌های زیر نیز مولفه‌های فرعی هر کدام از مقوله‌ها به‌صورت جداگانه نشان داده شده است.

شکل (۱) عوامل مربوط به استانداردها در الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی

Figure (1) Factors related to standards in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل مربوط به استانداردها که شامل استانداردهای حسابداری و حسابرسی جانب‌دارانه، مشکلات موجود در همگرایی با استانداردهای بین‌المللی، عدم توجه به محتوای اطلاعات، عدم کارایی استانداردهای گزارش‌گری مالی و ریسک و ضعف در گزارش‌گری و ثبت اطلاعات، نقش بسیار حیاتی در اطمینان از صداقت و قابل‌اعتماد بودن گزارش‌گری مالی دارند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که استانداردهای حسابداری و حسابرسی جانب‌دارانه و همگرایی با استانداردهای بین‌المللی به کیفیت و قابل‌اعتماد بودن گزارش‌گری مالی سازمان‌ها افزوده و به بهبود تفهیم و ارزیابی اطلاعات کمک می‌کنند. عدم توجه به محتوای اطلاعات و عدم کارایی استانداردهای گزارش‌گری مالی و ریسک می‌تواند به نقدهای موجه و افزایش ناپایداری در سازمان منجر شود. ضعف در گزارش‌گری و ثبت اطلاعات و ناتوانی در برخورداری از یک ساختار گزارش‌گری مناسب نیز می‌تواند به دقت و صحت گزارش‌های مالی آسیب بزند؛ بنابراین، اجرای استانداردهای گزارش‌گری مالی و ریسک به‌صورت کارآمد و با تأکید بر شفافیت و دقت در ثبت اطلاعات اساسی است. با توجه به این نتایج، سازمان‌ها باید به بررسی و ارتقاء استانداردهای حسابداری و حسابرسی، توجه به همگرایی با استانداردهای بین‌المللی، توسعه راهکارهای بهبود کارایی استانداردهای گزارش‌گری مالی و ریسک و بهبود گزارش‌گری و ثبت اطلاعات توجه ویژه‌ای داشته باشند. این اقدامات می‌توانند به ارتقاء کیفیت و شفافیت گزارش‌گری مالی و کاهش ریسک‌های احتمالی کمک نمایند.

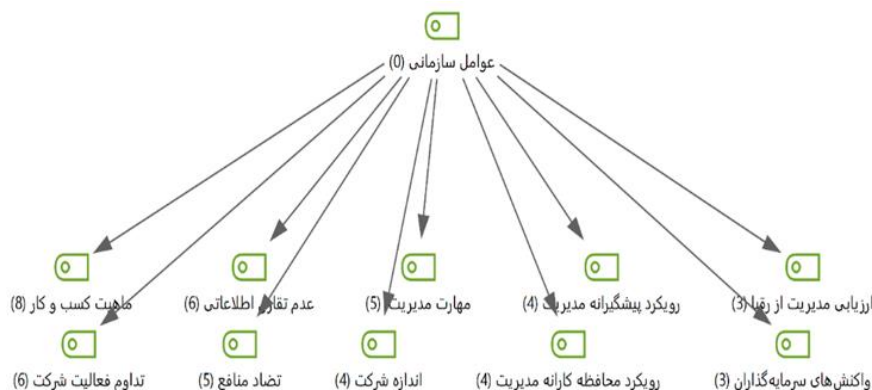

شکل (۲) عوامل مربوط به آموزش در الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی

Figure (2) Factors related to learning in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل آموزشی که شامل ظرفیت علمی و تجربی، عدم وجود دانش فنی و شناخت ماشین‌آلات، ریسک عدم آموزش و عدم آموزش مناسب مدیران هستند، نقش بسیار مهمی در بهبود عملکرد و مدیریت ریسک‌ها در سازمان‌ها دارند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که افزایش ظرفیت علمی و تجربی

اعضای سازمان، به‌ویژه در زمینه‌های مرتبط با مدیریت ریسک، می‌تواند به بهبود مستمر و کارآمدی فعالیت‌های سازمانی کمک کند. عدم وجود دانش فنی و شناخت ماشین‌آلات نیز می‌تواند منجر به ریسک‌های فنی و اجرایی شود. ریسک عدم آموزش و عدم آموزش مناسب مدیران می‌تواند به کاهش کارایی و افزایش خطرات مرتبط با نداشتن دانش مدیریتی مناسب منجر گردد؛ بنابراین، توسعه برنامه‌های آموزشی مناسب برای افزایش دانش و مهارت‌های افراد در زمینه مدیریت ریسک و همچنین آموزش مدیران برای بهره‌مندی از این دانش به‌عنوان یک اولویت مهم مدیریتی مطرح می‌شود. باتوجه‌به این نتایج، سازمان‌ها باید به توسعه برنامه‌های آموزشی جامع و هدفمند در زمینه مدیریت ریسک، ایجاد انگیزه برای شرکت در دوره‌های آموزشی و تسهیل فرآیند یادگیری و انتقال دانش توجه ویژه‌ای داشته باشند. این اقدامات می‌توانند به بهبود مهارت‌ها و دانش افراد و به تبیین و کاهش ریسک‌ها در سازمان کمک نمایند.

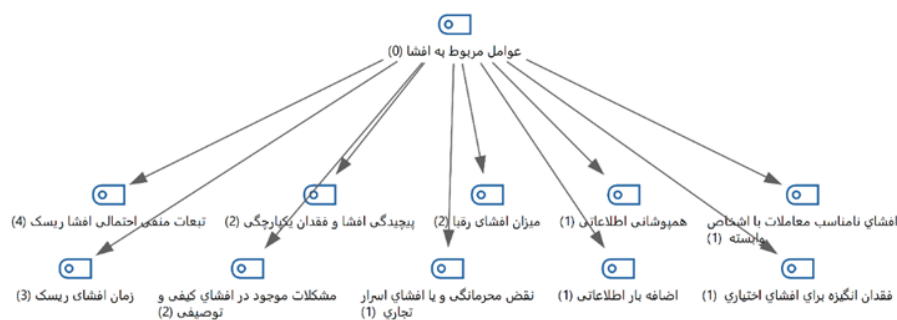

شکل (۳) عوامل سازمانی در الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی

Figure (3) Organizational factors in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل سازمانی که شامل ماهیت کسب‌وکار، تداوم فعالیت شرکت، منافع شخصی مدیران، فرهنگ سازمانی، تاب‌آوری شرکت، تعداد سهام‌داران، اعتماد مشتریان، اعتماد سهام‌داران، عملکرد شرکت، عوامل شخصیتی مدیرعامل، جایگاه سهام‌داران عمده، ضعف در سیستم‌ها و فرآیندهای داخلی شرکت، فرسودگی ماشین‌آلات و تجهیزات، کنترل‌های داخلی، ازدست‌دادن سهام‌داران و سرمایه‌گذاران بالقوه، ارزیابی مدیریت از رقبا، نمایندگی، واکنش‌های سرمایه‌گذاران، اهرم مالی، اندازه شرکت، عدم تقارن اطلاعاتی، سیاست‌های سهام‌داران عمده، رویکرد پیشگیرانه مدیریت، رویکرد محافظه‌کارانه مدیریت، تضاد منافع، قابلیت دسترسی به اطلاعات، مهارت مدیریت، کوتاه‌بودن دوره‌های هیئت‌مدیره، ریسک عدم توانایی مدیریت در امور مالی و تخصیص منابع، ریسک انتصاب و شناخت بازار است، به

طور جمعی نقش مهمی در تحلیل و مدیریت ریسک‌ها و افزایش کارایی سازمان‌ها ایفا می‌کنند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که فرهنگ‌سازمانی، تاب‌آوری شرکت، واکنش‌های سرمایه‌گذاران و عملکرد شرکت از مهم‌ترین عواملی هستند که می‌توانند به بهبود مدیریت ریسک‌ها و افزایش اعتماد به سازمان کمک کنند. همچنین، نیاز به شناخت بازار، مهارت مدیریت و دسترسی به اطلاعات، از اهمیت ویژه‌ای در تدابیر پیشگیرانه و مدیریت ریسک‌ها به شمار می‌روند. باتوجه‌به این نتایج، سازمان‌ها باید به تقویت فرهنگ‌سازمانی مطابق با هدف‌ها و ارزش‌های شرکت، افزایش تاب‌آوری و امکان مدیریت بهتر ریسک‌ها، تحلیل و ارتقاء واکنش‌های سرمایه‌گذاران و بهبود عملکرد شرکت اختصاص دهند. این اقدامات می‌توانند به تعزیز اعتماد، بهبود مستمر کارایی سازمان و حفظ استقرار در بازار کمک نمایند.

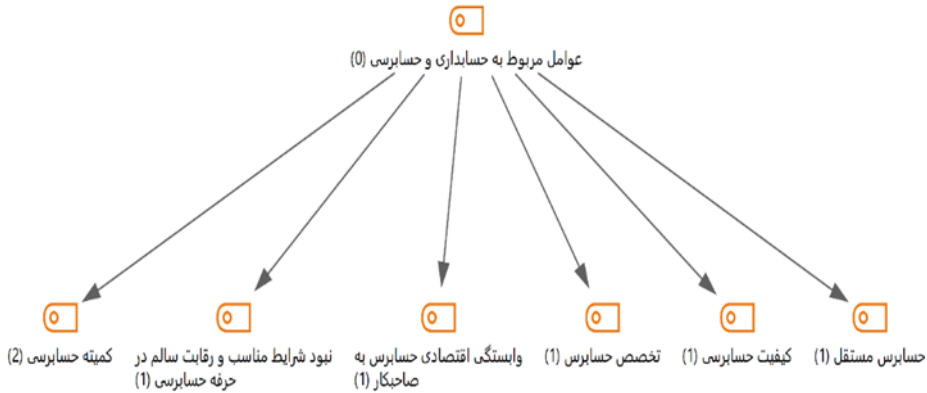

شکل (۴) عوامل مربوط به افشا در الگو افشای ریسک در گزارشگری مالی

Figure (4) Factors related to disclosure in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل مربوط به افشا که شامل نقص محرمانگی و افشای اسرار تجاری، همپوشانی اطلاعاتی، اضافه‌بار اطلاعاتی، افشای نامناسب معاملات با شخص وابسته، فقدان انگیزه برای افشای اختیاری، پیچیدگی افشا و فقدان یکپارچگی، مشکلات موجود در افشای توصیفی و کیفی، میزان افشای رقبا، تبعات منفی احتمالی افشا ریسک و زمان افشای ریسک هستند، نقش بسیار حیاتی در افزایش شفافیت و اعتماد عمومی به گزارش‌گری مالی دارند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که حفظ محرمانگی و جلوگیری از افشای اسرار تجاری، مدیریت همپوشانی اطلاعاتی و افزایش یکپارچگی در افشا، معرفی اطلاعات مفید و کارآمد و مدیریت مناسب افشاها بر اساس نیازهای ذی‌نفعان از جمله مهم‌ترین چالش‌ها و فرصت‌های این حوزه هستند. فقدان انگیزه برای افشای اختیاری، پیچیدگی افشا و مشکلات موجود در افشای توصیفی و کیفی نیز می‌توانند به مشکلاتی در تبیین و درک صحیح اطلاعات منتقل شده منجر شوند؛ بنابراین، توسعه مدیریتی که افراد را به افشا تشویق کند و به‌ویژه در مورد اطلاعات مهم و حساس، دقت و توجه ویژه‌ای داشته باشد، ضروری است. باتوجه‌به این نتایج، سازمان‌ها باید به بهینه‌سازی فرآیندها و سیاست‌های افشا، توسعه انگیزه‌های مثبت برای افشای اختیاری و ارائه اطلاعات

کیفی و توصیفی بیشتر توجه کنند. این اقدامات می‌توانند به افزایش شفافیت و اعتماد به گزارش‌گری مالی و سازمانی کمک نمایند.

شکل (۵) عوامل مربوط به حسابداری و حسابرسی در الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی

Figure (5) Factors related to accounting and auditing in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل مربوط به حسابداری و حسابرسی که شامل تخصص حسابرس، نبود شرایط مناسب و رقابت سالم در حرفه حسابرسی، وابستگی اقتصادی حسابرس به صاحب‌کار، حسابرس مستقل، کیفیت حسابرسی و کمیته حسابرسی هستند، نقش بسیار مهمی در تضمین دقت و صداقت گزارش‌گری مالی دارند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تخصص حسابرس و حفظ استقلال و مستقلیت حسابرسان از موارد اساسی در تضمین کیفیت حسابرسی و اطمینان ذی‌نفعان از صحت اطلاعات مالی است. رقابت سالم در حرفه حسابرسی و وجود شرایط مناسب می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی به گزارش‌گری مالی و ارتقاء استانداردهای حسابرسی کمک کند. وابستگی اقتصادی حسابرس به صاحب‌کار نیز به‌عنوان یک عامل حیاتی مطرح شده است. کمیته حسابرسی نقش بسیار مهمی در تعیین کیفیت حسابرسی و اطمینان از صداقت گزارش‌های مالی ایفا می‌کند. با توجه به این نتایج، سازمان‌ها باید به حفظ استقلال حسابرسان، تشویق به رقابت سالم در حوزه حسابرسی و افزایش نقش کمیته حسابرسی در تضمین کیفیت حسابرسی توجه ویژه‌ای داشته باشند. این اقدامات می‌توانند به ارتقاء اعتماد عمومی به گزارش‌گری مالی و پایداری سیستم حسابرسی کمک نمایند.

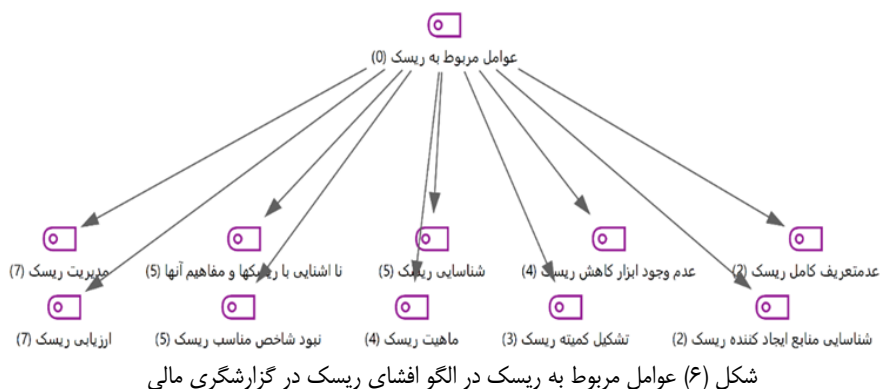

Figure (6) Factors related to risk in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل مربوط به ریسک که شامل مدیریت ریسک، نبود شاخص مناسب ریسک، ارزیابی ریسک، شناسایی ریسک، ماهیت ریسک، شناسایی منابع ایجادکننده ریسک، نا‌آشنایی با ریسک‌ها و مفاهیم آنها، تشکیل کمیته ریسک، مدیر ریسک، عدم وجود ابزار کاهش ریسک، عدم تعریف کامل ریسک و بازدهی مقابل ریسک هستند، نقش بسیار حیاتی در مواجهه با مخاطرات و بهبود عملکرد سازمان‌ها دارند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت ریسک، شناسایی و ارزیابی ریسک‌ها و تعیین منابع ایجادکننده ریسک از اهمیت زیادی برخوردارند. عدم آشنایی با ریسک‌ها و مفاهیم آنها و عدم تعریف کامل ریسک می‌تواند به مشکلات جدی در مدیریت ریسک منجر شود. ایجاد یک کمیته ریسک و تعیین مدیر ریسک می‌تواند به تسهیل و بهبود فرآیند مدیریت ریسک کمک کند. در این راستا، سازمان‌ها باید باتوجه به نقاط ضعف و فرصت‌های شناسایی شده، به تدابیری بپردازند که در افزایش توانمندی در مدیریت ریسک، ایجاد شاخص‌های مناسب و بهبود تعاملات مدیریتی جهت مواجهه با چالش‌های ریسک مختلف کمک کند.

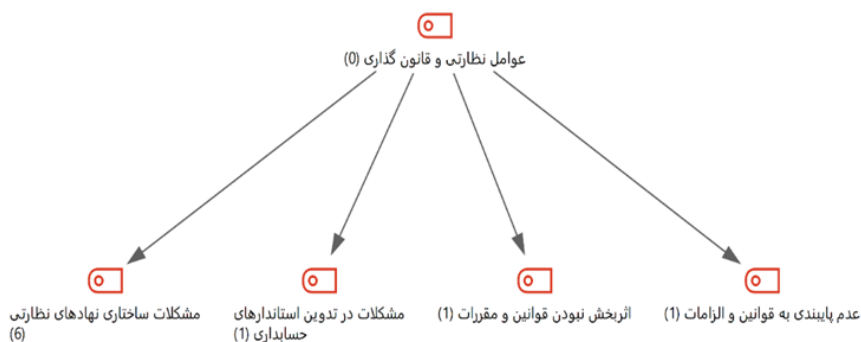
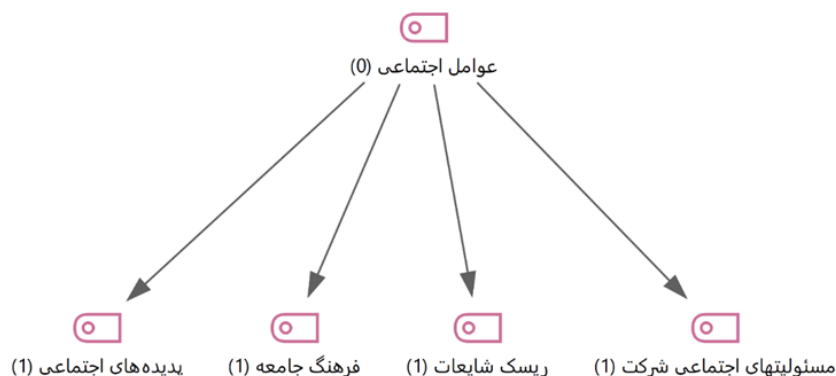

Figure (7) Regulatory and legislative factors in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل نظارتی و قانون‌گذاری که شامل اثربخش نبودن قوانین و مقررات، عدم پایبندی به قوانین و الزامات، مشکلات در تدوین استانداردهای حسابداری و مشکلات ساختاری نهادهای نظارتی هستند، نقش بسیار مهمی در ایجاد اطمینان و اعتماد در میان ذی‌نفعان دارند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که اثربخشی قوانین و مقررات به‌عنوان یک ابزار اساسی در مدیریت ریسک‌ها و بهبود گزارش‌گری مالی اهمیت زیادی دارد. بررسی و بهبود کیفیت تدوین استانداردهای حسابداری می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا بهترین روش‌ها را در گزارش‌گری مالی خود اعمال کنند و مشکلات مرتبط با این استانداردها را برطرف نمایند. همچنین، مقابله با مشکلات ساختاری نهادهای نظارتی از اهمیت خاصی برخوردار است. توسعه و بهبود ساختارها و فرآیندهای نظارتی می‌تواند به اجتناب از نقاط ضعف در اجرای قوانین و استانداردها کمک کند و به ارتقاء عملکرد نهادهای نظارتی و کاهش خطرات مرتبط با عدم پایبندی به الزامات قانونی منجر گردد. در نتیجه، سازمان‌ها باید باتوجه به نتایج حاصل از این پژوهش، به بهبود اثربخشی قوانین و مقررات، تدوین استانداردهای حسابداری و بهسازی ساختارهای نظارتی پرداخته و از این طریق، پایداری و اعتماد در محیط تجاری خود را تضمین نمایند.

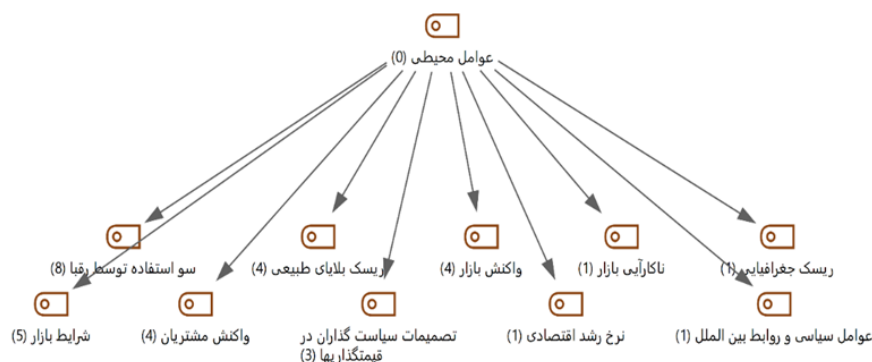

شکل (۸) عوامل اجتماعی در الگو افشای ریسک در گزارش‌گری مالی

Figure (8) Social factors in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل اجتماعی که شامل ریسک شایعات، پدیده‌های اجتماعی، فرهنگ جامعه و مسئولیت‌های اجتماعی شرکت هستند، نقش بسیار حیاتی در تعیین شکل و روند عملکرد سازمان‌ها دارند. نتایج نشان می‌دهد که درک عمیق از این عوامل و زیرعوامل می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا به‌گونه‌ای مدیریت شوند که با انتظارات و ارزش‌های جامعه سازگار باشند. بررسی دقیق و آگاهی از ریسک‌های شایعات، پیش‌بینی و پیشگیری از آنها، به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد تا در مواجهه با نقدها و انتقادات، به بهبود عملکرد و ارتقاء سلامت عمومی سازمانی خود بپردازند. پدیده‌های اجتماعی نیز باید به‌عنوان یک منبع اطلاعات مهم موردتوجه قرار گیرد. درک عمیق از این پدیده‌ها به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد

که در ابتکارها و استراتژی‌های خود به تغییرات جامعه پاسخ دهند و در معرض افکار و نگرش‌های عمومی قرار نگیرند. فرهنگ جامعه و مسئولیت‌های اجتماعی شرکت نیز به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای سازمان‌ها باید مورد توجه قرار گیرند. انطباق با ارزش‌ها و اخلاقیات جامعه و تعهد به اجتماعی بودن می‌تواند به تعزیز اعتبار و پایداری سازمان کمک کند. به‌عنوان نتیجه، مدیریت بهینه این عوامل اجتماعی می‌تواند در تسلط بر چالش‌ها و فرصت‌های محیط اجتماعی، به تقویت موقعیت رقابتی سازمان‌ها کمک نماید.

شکل (۹) عوامل محیطی در الگو افشای ریسک در گزارشگری مالی

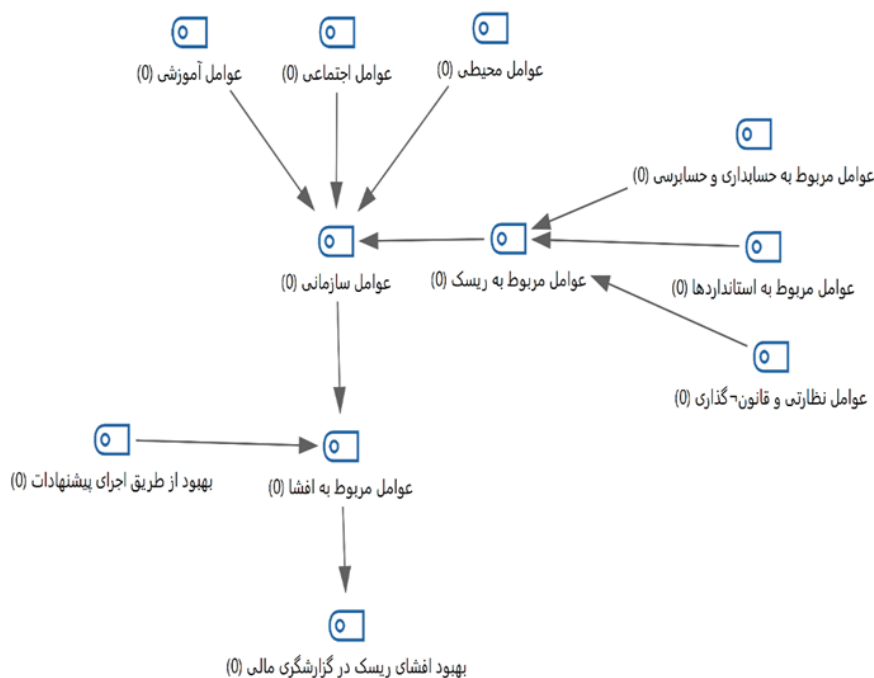
Figure (9) Environmental factors in the risk disclosure pattern in financial reporting

عوامل محیطی که شامل بحران‌های مالی جهانی، شاخص بازار سهام، واکنش دولت، شرایط سیاسی کشور و تحریم، ریسک جغرافیایی، ریسک بلایای طبیعی، نرخ رشد اقتصادی، شرایط بازار، تصمیمات سیاست‌گذاران در قیمت‌گذاری‌ها، ناکارایی بازار، واکنش مشتریان و سو استفاده توسط رقبا هستند، در کل تعیین‌کننده برای پایداری و عملکرد سازمان‌ها است. نتایج نشان می‌دهد که بررسی دقیق این عوامل و زیرعوامل می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا بهترین استراتژی‌ها را در برخورد با بحران‌های مالی جهانی، نوسانات بازار و تغییرات سیاسی و اقتصادی انتخاب کنند. درعین حال، آگاهی از نقاط قوت و ضعف این عوامل به سازمان‌ها این امکان را می‌دهد تا با تطبیق و تغییر، به بهینه‌سازی عملکرد خود در مواجهه با مخاطرات محیطی بپردازند و بازدهی خود را افزایش دهند.

مدل پارادایمی پژوهش نشان‌دهنده جریان فرایندها و فعالیت‌هایی است که در بستر مطالعه اتفاق افتاده است. این مدل یکی از ارکان اصلی نظریه داده‌بنیاد است که در روش استراوس و کوربین مورد استفاده قرار می‌گیرد. این مدل، از قسمت‌های شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، مقوله محوری، استراتژی‌ها و پیامدها تشکیل شده است.

طراحی مدل پارادایمی یکی از مهم‌ترین استراتژی‌های روش پژوهش کیفی به‌ویژه نظریه‌پردازی داده‌بنیاد است. در نظریه‌پردازی بنیادی، تلفیق داده‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. در کدگذاری باز، تحلیل‌گر به پدیدآوردن مقوله‌ها و ویژگی‌های آنها می‌پردازد و سپس می‌کوشد تا مشخص کند که چگونه مقوله‌ها در طول بعدهای تعیین‌شده تغییر می‌کنند. در کدگذاری محوری، مقوله‌ها به طور نظام‌مند بهبودیافته و با زیرمقوله‌ها پیوند داده می‌شوند. در مرحله سوم از کدگذاری، کدگذاری گزینشی و ارائه مدل پارادایمی پژوهش می‌باشد.

در این پژوهش سعی بر ایجاد نگرشی متفاوت و جامع‌تر نسبت به موضوع بسیار مهم الگوی افشای ریسک در گزارش‌گری مالی با ۶ محور عوامل علی، زمینه‌ای، راهبردها، مداخله‌گرها، پیامدها و مقوله محوری به صورت جامع از نظر خبرگان ارائه گردید.

شکل (۱۰) الگوی افشای ریسک در گزارشگری مالی

Figure (10) Risk disclosure pattern in financial reporting

شکل (۱۰) نشان‌دهنده مدل نظری روابط بین عوامل مربوط به الگوی افشای ریسک در گزارشگری مالی است که در **شکل (۱۰)**، عوامل محیطی و اجتماعی به عنوان عوامل مداخله‌گر در نظر گرفته شده‌اند. زیرا، شرایط مداخله‌گر، شرایط وسیع و عامی همچون فرهنگ، محیط و غیره است که به عنوان

تسهیل‌گر یا محدودکننده راهبردها عمل می‌کند. این شرایط، اجرای راهبردها را تسهیل و تسریع کرده و به عنوان یک مانع، دچار تاخیر می‌نمایند.

عوامل نظارتی و قانونی، عوامل مربوط به حسابداری و حسابرسی و همچنین عوامل مربوط به استانداردها، به‌عنوان عوامل علی در نظر گرفته شده‌اند. زیرا، این عوامل، رویدادهایی است که موقعیت‌ها، مباحث و مسائل مرتبط با افشای ریسک را خلق و تا حدودی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه افراد و گروه‌ها به این پدیده مبادرت می‌ورزند. در واقع، منظور از شرایط علی، رویدادها و اتفاقاتی است که بر این پدیده تأثیر گذاشته و منجر به بروز آن می‌شوند.

عوامل آموزشی، به‌عنوان عوامل زمینه‌ای در نظر گرفته شده‌اند، چون در حال حاضر، عدم آموزش صحیح، شرایطی است که راهبردها و اقدامات تحت آن، به اداره پدیده می‌پردازند.

عوامل مربوط به ریسک نیز به‌عنوان پدیده محوری در نظر گرفته شده‌اند و از آنجایی که عوامل سازمانی، کنش‌ها یا برهم‌کنش‌های خاصی هستند که از پدیده محوری منتج می‌شوند، به‌عنوان عوامل راهبردی در نظر گرفته شده‌اند. همچنین عوامل مربوط به افشا، پیامد مدل هستند که می‌توان با ایجاد بهبود از طریق پیاده‌سازی پیشنهادها مصاحبه‌شوندگان به بهبود مقوله افشای ریسک در گزارش‌گری مالی پرداخت.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از بررسی عوامل موثر بر افشای ریسک در گزارش‌گری مالی، با توجه به ابعاد اصلی گزارش‌گری مالی، نقش بسیار مهمی در تدوین گزارش‌های مالی سازمان‌ها ایفا می‌کند. این نتایج، تأکید قابل توجهی بر اهمیت ارتباط مستقیم میان عوامل محیطی، اجتماعی، آموزشی، حسابرسی و حسابداری، ریسک، افشا، استانداردها، سازمانی و نظارتی با کیفیت گزارش‌گری مالی دارد، نتایج بدست آمده با پژوهش‌ها مالاheim (Malahim, 2023)، سوتی پون (Suttipun, 2023)، ابراهیم و ابراهیم (Ibrahim and Ibrahim, 2021)، الشاندیدی و زنگ (Elshandidy and Zheng, 2022)، احمدنژاد و همکاران (Ahmadnejad Disfani et al., 2025)، امینی‌زاده و همکاران (Aminizadeh et al., 2024)، نیکجو و همکاران (Nikjoo et al., 2023)، امید کردشولی و پژوهی (Omidi Kordsholi and Pajhohi, 2024)، نصرالدین معروف و همکاران (Nasreddin Maarouf et al., 2024)، شمسی و غلامی جمکرانی (Shamsi and Gholami Jamkarani, 2023)، حسنی و جباروند بهروز (Hassani and Jabarvand Behrouz, 2023)، برزیده و همکاران (Barzidah et al., 2023)، طباطبائی و همکاران (Tabatabaei et al., 2022)، ختن‌لو و همکاران (Khotanlou et al., 2022)، نمازی و

ابراهیمی میمند (Namazi and Ebrahimi Maimand, 2021)، همسو می‌باشد. یکی از نتایج مهم این پژوهش، اثر مثبت و معنادار عوامل محیطی بر گزارش‌گری مالی است. عوامل محیطی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر افشای ریسک در گزارش‌گری مالی شناخته شده‌اند. محیط کسب و کار پویا و پیچیده است و تأثیرات آن بر کیفیت گزارش‌گری مالی غیرقابل انکار است. این نتایج، نیاز به توجه و پژوهش دقیق‌تر به مسائل محیطی در فرآیند گزارش‌دهی را نشان می‌دهد. در نتیجه، پژوهش حاضر نشان می‌دهد که عوامل مؤثر بر افشای ریسک در گزارش‌گری مالی بسیار گسترده و متنوع هستند و نقش حیاتی در بهبود کیفیت گزارش‌های مالی دارند. این عوامل شامل عوامل محیطی، اجتماعی، آموزشی، حسابداری، ریسک، افشا، استانداردها، سازمانی و نظارتی و قانون‌گذاری می‌شوند. از نظر ابعاد گزارش‌گری مالی، شفافیت و روایی، پاسخگویی اجتماعی، کاربران (ذی‌نفعان)، محرک‌های کلیدی، عدالت و انصاف در توزیع گزارش و ارائه و نحوه افشا از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که هر یک از این عوامل به نحو مستقل تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت گزارش‌های مالی دارند. به عنوان مثال، تأثیر مثبت عوامل محیطی بر شفافیت و روایی، نقش بسیار حیاتی حسابداری و حسابداری در تضمین صحت اطلاعات مالی و ارتباط مثبت عوامل آموزشی با عدالت در توزیع گزارش‌ها از جمله یافته‌های مهم این پژوهش هستند. این نتایج بر اهمیت گسترده‌ای از عوامل مختلف در فرآیند گزارش‌دهی مالی و نیاز به توجه دقیق به هر یک از این عوامل تأکید می‌کنند.

این نتایج می‌توانند به مدیران، حساب‌رسان، پژوهش‌گران و سایر ذی‌نفعان کمک کنند تا بهترین استراتژی‌ها و راهکارهای مدیریت ریسک و بهبود گزارش‌دهی مالی را تدوین کرده و به سازمان‌ها در مسیر بهبودپذیری مستمر کمک نمایند.

بنابراین، به‌عنوان پیشنهادات آتی، توجه به تعامل مؤثر و هماهنگی بین این عوامل در سازمان‌ها امری ضروری به‌منظور بهبود عملکرد گزارش‌گری مالی و افزایش اعتبار در میان ذی‌نفعان می‌باشد. از جمله محدودیت‌های پژوهش می‌توان به محدودیت زمانی و محدودیت نمونه‌گیری که می‌تواند به دلیل محدودیت منابع، دسترسی به نمونه‌های مشخص یا دیگر عوامل مشابه اعمال شود، اشاره کرد.

۶- تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

۷- منابع

- Abraham, S., & Cox, P. (2007). Analysing the determinants of narrative risk information in UK FTSE 100 annual reports. *The British Accounting Review*, 39(3), 227-248.
- Accounting Standards Board. (1994). Financial Reporting Standard 5: Reporting the substance of transactions. *Accounting Standards Board*.
- Accounting Standards Board. (1994). Statement of principles for financial reporting. *Accounting Standards Board*.
- Ahmadnejad Disfani, R., Hajiha, Z., & Hamidian, M. (2025). Investigating the effect of anomaly criteria in financial reporting on bankruptcy risk in firms listed on the Tehran Stock Exchange. *Investment knowledge*, 14(55), 21-46. [In Persian]
- Aliabadi, S., Dorestani, A., & Rezaee, Z. (2013). Integration of Enterprise Risk management into Corporate Governance. *International Journal of Management Accounting Research*, 3(1), 31-46.
- Al-Maghzom, A., Hussainey, K., & Aly, D. (2016). The level of risk disclosure in listed banks: Evidence from Saudi Arabia. *Corporate Ownership and Control*, 14(1), 175-194.
- Aminizadeh, M. M., Khodamipour, A., & Pourheidari, O. (2024). Investigating the effect of perceived past returns on investing in risky stocks considering the role mediation by the ostrich. *Advances in Finance and Investment*, 2(5), 57-94. [In Persian]
- Amran, A., Manaf Rosli Bin, A., & Che Haat Mohd Hassan, B. (2008). Risk reporting: An exploratory study on risk management disclosure in Malaysian annual reports. *Managerial auditing journal*, 24(1), 39-57.
- Atan, R., Maruhun, E. N. S., Abdul, W. H. W., & Jusoff, K. (2010). Annual risk reporting of listed companies in Malaysia. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 6(8).
- Barzidah, F., Bolou, GH., & Nokhbeh Falah, Z. (2023). Pattern of Improving Disclosure in Financial Reporting. *Jornal of Empirical research in accounting*, 13(1), 1-20. [In Persian]
- Beasley, M., Pagach, D., & Warr, R. (2008). Information conveyed in hiring announcements of senior executives overseeing enterprise-wide risk management processes. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 23(3), 311-332.

- Berger, T. B., & GLEIßNER, W. (2006). Risk reporting and risks reported: A study on German HDAX-listed companies 2000 to 2005. *In 5th International conference on money, investment & risk*.
- Cabedo Semper, J. D., & Tirado Beltrán, J. M. (2009). Divulgación de información sobre riesgos: una propuesta para su medición. *Innovar*, 19(34), 121-134.
- Cambridge University Press. (2002). *Cambridge advanced learner's dictionary*. Cambridge University Press.
- Combes-Thuëlin, E., Henneron, S., & Tournon, P. (2006). Risk regulations and financial disclosure: An investigation based on corporate communication in French traded companies. *Corporate Communications: An International Journal*, 11(3), 303-326.
- Dobler, M. (2008). Incentives for risk reporting—A discretionary disclosure and cheap talk approach. *The International Journal of Accounting*, 43(2), 184-206.
- Dobler, M., Lajili, K., & Zéghal, D. (2011). Attributes of corporate risk disclosure: An international investigation in the manufacturing sector. *Journal of International Accounting Research*, 10(2), 1-22.
- Elshandidy, T., & Zeng, C. (2022). The value relevance of risk-related disclosure: Does the tone of disclosure matter?. *Borsa Istanbul Review*, 22(3), 498-514.
- Elshandidy, T. M. (2011). *Risk reporting incentives: a cross-country study* (Dissertation, University of Stirling, Scotland).
- Elzahar, H., & Hussainey, K. (2012). Determinants of narrative risk disclosures in UK interim reports. *The Journal of Risk Finance*, 13(2), 133-147.
- Eskandari, R., Eskandari, R., Panahian, H., Ghodrati Ghazaai, H., & Madnachi Zaj, M. (2024). Presenting an Interpretive Structural Model for Hedging Risk of Common Investment Methods Using Cryptocurrencies, *Advances in Finance and Investment*, 5(2), 159-186. [In Persian]
- Hasan, T., Karim, W., & Quayes, S. (2008). Regulatory change and the quality of compliance to mandatory disclosure requirements: Evidence from Bangladesh. *Research in Accounting Regulation*, 20, 193-203.
- Hassan, O. A., & Marston, C. (2019). Corporate financial disclosure measurement in the empirical accounting literature: a review article. *The International Journal of Accounting*, 54(02), 1950006.
- Hassani, M., & Jabarvand Behrouz, M. (2023). Cost of equity capital: the role of stakeholders' rights protection in moderating financial information risk. *Advances in Finance and Investment*, 4(1), 141-166. [In Persian]

- Ibrahim, A., & Ibrahim, A. (2021). the impact of risk disclosure on investment efficiency: evidence from Egypt. *Alexandria Journal of Accounting Research*, 1(5), 1-39.
- Ibrahim, A. E. A., & Hussainey, K. (2019). Developing the narrative risk disclosure measurement. *International Review of Financial Analysis*, 64, 126-144.
- Institute of Chartered Accountants in England and Wales. (1997). *Financial reporting of risks: Proposal for a statement of business risk*. London, UK: ICAEW.
- Institute of Chartered Accountants in England and Wales. (1999). *No surprises: The case for better risk reporting*. London, UK: ICAEW.
- International Federation of Accountants. (1999). *International framework for assurance engagements*.
- Khotanlou, M., Bolo, GH., & Tagvifard, S. M. T. (2022). A Model for Corporate Risk Reporting Evaluation in Iran. *Journal of accounting knowledge*, 13(2), 1-29. [In Persian]
- Lajili, K., & Zéghal, D. (2005). A content analysis of risk management disclosures in Canadian annual reports. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 22(2), 125-142.
- Linsley, P. M., & Lawrence, M. J. (2007). Risk reporting by the largest UK companies: readability and lack of obfuscation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 20(4), 620-627.
- Linsley, P. M., & Shrives, P. J. (2006). Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies. *The British Accounting Review*, 38(4), 387-404.
- Malahim, S. S. (2023). The relationship between the risk disclosure and risk management committee on banks value: empirical evidence from Jordan. *International Journal of Professional Business Review: Int. J. Prof. Bus. Rev.*, 8(3).
- Miihkinen, A. (2013). The usefulness of firm risk disclosures under different firm riskiness, investor-interest, and market conditions: New evidence from Finland. *Advances in accounting*, 29(2), 312-331.
- Mohobbot, A. M. (2005). Corporate risk reporting practices in annual reports of Japanese companies. *Bulletin of Japanese Association for International Accounting Studies*, 113-133.
- Namazi, M., & Ebrahimi Maimand, M. (2021). Firms' Risk Disclosure and Reporting: A Comprehensive Framework. *Journal of accounting knowledge*, 12(2), 1-27. [In Persian]

- Nasreddin Maarouf, N., Mahmoudi Khoshro, O., & Amini, P. (2024). The effect of risk-based financial internal controls on the transparency of financial reporting in the public sector of the Kurdistan Region of Iraq. *Governmental Accounting*, 10(2), 109-124 [In Persian]
- Nikjoo, M., Khoshkar, F., & Gorjizadeh, D. (2023). The effectiveness of risk management and internal audit performance on the quality of financial reporting in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Jornal of Accounting and management vision*, 6(82), 1-14. [In Persian]
- Oliveira, J., Lima Rodrigues, L., & Craig, R. (2011). Risk-related disclosures by non-finance companies: Portuguese practices and disclosure characteristics. *Managerial Auditing Journal*, 26(9), 817-839.
- Omidi Kordsholi, S., & Pajhohi, M. R. (2024). The Impact of the Risk Committee on the Quality Financial Reporting and Auditing Fees. *Financial Accounting and Auditing Research*, 16(61), 150-127. [In Persian]
- Oxford University Press. (1995). *Oxford English Dictionary*. Oxford University Press.
- Pagach, D., & Warr, R. (2007). An empirical investigation of the characteristics of firms adopting enterprise risk management. *North Carolina State University working paper*.
- Rajab, B., & Handley-Schachler, M. (2009). Corporate risk disclosure by UK firms: trends and determinants. *World Review of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 5(3), 224-243.
- Reform, D. F. W. S., & Act, C. P. (2010). 111th Congress Public Law 203. *US Government Printing Office*.
- Rezaee, Z. (2016). Business sustainability research: A theoretical and integrated perspective. *Journal of Accounting literature*, 36(1), 48-64.
- Sanatzadeh, M., Ghaneh, S., & Rezaeiyan, A. (2024). Identification and analysis of intraorganizational outsourcing risks with the combined approach of failure mode and effect analysis (FMEA), fuzzy interpretive structural modeling (FISM). *Advances in Finance and Investment*, 5(3), 65-92. [In Persian]
- Shamsi, R., & Gholami Jamkarani, R. (2023). Disclosure of information in the capital market, challenges and harms. *Advances in Finance and Investment*, 4(1), 1-28. [In Persian]
- Solomon, J. F., Solomon, A., Norton, S. D., & Joseph, N. L. (2000). A conceptual framework for corporate risk disclosure emerging from the agenda for corporate governance reform. *The British Accounting Review*, 32(4), 447-478.

- Suttipun, M. (2023). ESG performance and corporate financial risk of the alternative capital market in Thailand. *Cogent Business & Management*, 10(1).
- Tabatabaei, Z., Hashemi, S. A., & Amiri, H. (2022). Analysis of Market Reaction to Risk Disclosure Factors. *Jornal of Asset management and financing*, 10(3), 47-66. [In Persian]

COPYRIGHTS

© 2025 by the authors. Published by Islamic Azad University, Esfarayen Branch. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

